

VASÁR NAP

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS MEZŐGAZDASÁGI KÉPES HETILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
V. Báthory-utca 24. szám.
(„Faluk” Országos Földművelésügyi Osztály).
Telefon: Automata 294—52.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díjak, a m. kir. földművelésügyi miniszter által időnként kiadott „Rádiós gazdasági előadások” című füzetekkel együtt:
Egész évre 4, 1/2 évre 2, 1/4 évre 1 P

Budapest, 1933.

XIV. évfolyam, 42. szám.

1933. október 15.

A munka és az őszi pompa nagyszerű találkozása Szekszárdon

A Faluszövetség és Szekszárd város kiállítása

— Ragyogó őszi napsugárban pompázik Szekszárd városa. Az ország minden részéből idesereglett magyar testvéreink és nagyszámu külföldi vendégeink gyönyörködnek országos jellegű kiállításunkban, melyet a város és a Faluszövetség együttesen rendezett. Tolna-vármegye és Szekszárd város mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi és kulturális kincseinek legjavát gyűjtötte össze és ezzel a törhetetlen magyar öserő olyan elragadó megnyilvánulást tárta fel, amelyre országos vonatkozásban is alig volt példa. A híres vörösbort termő szőlőhegyekkel koszoruzott város olyan, mint egy nagy bokréta, amelyet színessé tesz az összesereglett jellegzetes magyar népviselet és polgártársainak beláthatatlan serege, hangulatossá pedig az örömtől kipirult arcok. A kitarással végzett munka nagy diadalát ünnepeljük ma. A falunak és városnak, a mezőgazdaságnak, iparnak és kereskedelemnek nagyjelentőségű testvéri kézfogása történik ma Szekszárdon. Ezzel a kiállítással Szekszárd a gazdaközönség, az iparos- és kereskedőosztály sorsa jobbrafordításának egyik eredményes mozgatójává, a magyar észnek és tudásnak beszédes hirdetője lett. A gyönyörű népviseletben felvonuló „Sárközi bokréta” mélységes erejű bizonyítéka a magyar kultúra ősiségének és a nép magas fokon álló kulturérzékének.

— Magyar lélekből fakadó szent áhitat szállta meg az összegyűlt közönség tizezeit, amelyet én átveszek és fohász alakjában küldök a Magyarok Istene elé és ezzel üdvözlök és ölelek keblemre minden magyar testvéremet!

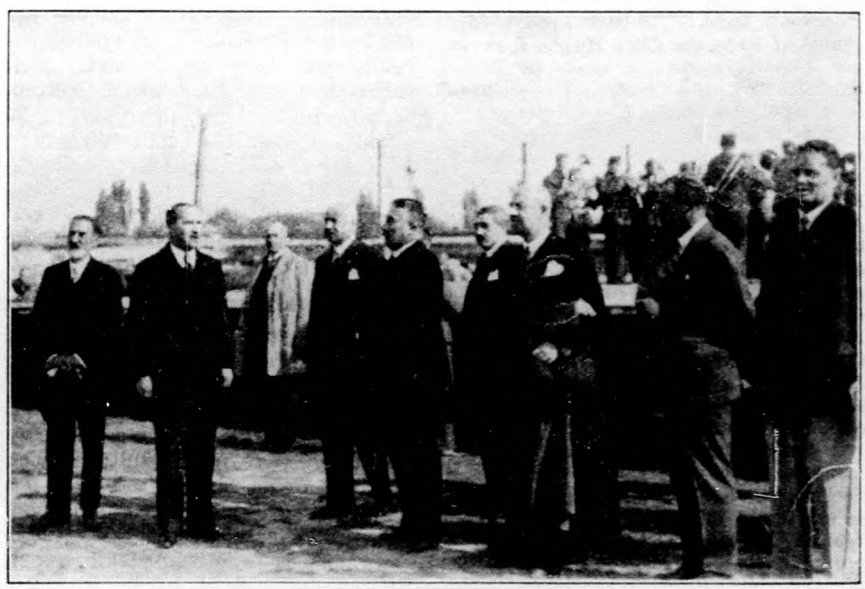
Ezekkel a szavakkal vitéz Vendel István, Szekszárd kitűnő polgármestere.

tere, az ország közönségét köszöntötte a rádió keresztül, a Faluszövetség és Szekszárd város nagyszerű ünnepén. Paulini Béla, az immáron világhírű Gyöngyösbokréta megteremtője és rendezője ugyanakkor a következőket mondotta a mikrofonba:

— Azt akarjuk, hogy ez az ország hétköznapi nyugat legyen; a munka, erő, tudás és kultúra nyugati szelleme hassa át; vasárnapokon pedig kelet legyen, amikor őszi keleti művészetünk, káprázatos pompánk, csodálatos dalaink és táncaink új életre kelnek!

A szekszárdi megmozdulás ennek a gyönyörű gondolatnak megtestesülése volt. A kiállítás a nyugati szellemű munka, szorgalom, lendület és érdeklődés páratlan megnyilatkozását tárta az ámuló nézősereg elé; a Sárközi Bokréta legősbibb, keleti pompája pedig tiszta gyönyörűséget és büszke elragadtatást lopott az embererdő óriás szívébe.

Szekszárd városa és a Faluszövetség jó munkát, a mai időkhöz illő okos munkát végzett. Ezt bizonyítják a döntő siker, az érdeklődés óriási arányai és az országos vissz-

A szekszárdi kiállítás megnyitó ünnepe

Balról jobbra: Perczel Béla alispán, Mayer Károly földművelésügyi államtitkár, Hagymássy Zoltán főispán, vitéz Vendel István polgármester, Tomcsányi Gyula földművelésügyi miniszteri tanácsos, Tölgyes István, a Faluszövetség igazgatója. A kép jobbszélén: Örfly Imre szekszárdi országgyűlési képviselő.

hang. *Szekszárd* városa teljes egészében elérte azt, amit maga elé tűzött. A *Faluszövetség* pedig most, amikor ezévi kiállítási programját lezárta, a szekszárdi kiállítás rendkívüli sikeréből új ösztönzést nyert arra, hogy az ilyen természetű megmozdulások rendezését a jövő esztendőben is folytassa.

A szekszárdi ünnepségekről alábbi tudósításunk számol be:

Hathetes kemény előkészítő munka után október hó 8-án, vasárnap délelőtt nyílt meg *Szekszárdon* a vármegyei kiállítás és a vele kapcsolatos ünnepségek sora. A megnyitóra a lobogókkal feldisztett sportpályán zajlott le, verőfényes időben, óriási érdeklődő közönség jelenlétében.

A résztvevők névsora

A megnyitó ünnepségen résztvevő: *Mayer* Károly földművelésügyi államtitkár a kormány képviseletében; *Mayer* János ny. miniszter, a *Faluszövetség* elnöke; *Pesthy* Pál ny. miniszter; *Schandl* Károly ny. államtitkár, az OKH alelnök-vezérigazgatója; *Báthory* Oszkár miniszteri tanácsos a pénzügyminiszter képviseletében; *Tóry* Gergely államtitkár a kereskedelmi miniszter képviseletében; *Erődy-Harrach* Tihamér, *Erdélyi* Aladár, *Klein* Antal, *Marschall* Ferenc, *Órffy* Imre, *Temesváry* Imre országgyűlési képviselők; *Kovács* Sebestyén Endre, *Kiss* Lajos apátplébános és *Visnya* Ernő felsőházi tagok; *Hagyomány* Zoltán főispán, *Percezel* Béla alispán; *Tomesányi* Gyula, *Czvetkovics* Ferenc miniszteri tanácsosok, *Mihók* Ernő miniszteri osztálytanácsos, selyemtenyészési miniszteri meghatalmazott, *Kund* Ede Zoltán miniszteri titkár a földművelésügyi minisztérium részéről; *Apponyi* Károly és *Rezső* gróf, *Széchényi* Domokos gróf, *Mechwart* Ernő, *Szakács* Ernő, báró *Waldbott* Kelemen, *Döry* Hugó, *Bernier* József, *Jeszenszky* János és *József* báró földbirtokosok; *Mutschenbacher* Emil és *Konkoly-Thege* Sándor m. kir. gazdasági főtanácsosok az OMGE képviseletében; *Móricz* Zsigmond író; *Balkányi* Kálmán, az OMKE igazgatója; *Boross* Endre m. kir. gazd. főtanácsos; *Bodor* Antal egyetemi m. tanár; *Fiath* Tibor báró, a vármegyei gazdasági egyesület elnöke; *Várkonyi* Oszkár pénzügyigazgató; *Schulteisz* Béla Rudolf vármegyei főjegyző; *Zsigmond* Ferenc dr. a helyi Nemzeti Egység Pártja elnöke; *Legény* Oszkár m. kir. gazdasági főfelügyelő; *Jón* Sándor, a vármegyei gazdasági egyesület igazgatója; *Krammer* János az egyesület titkára; *Schneider* Gábor kúriai bír.; *Leopold* Kornél m. kir. kormányfőtanácsos; *Schneider* János, a Szekszárdi Népbank igazgatója; *Gricmann* Gyula dr., az államrendőrség vezetője; *Boross* Zoltán, a szekszárdi pincészövetkezet igazgatója; *Wanke* Gusztáv cégvezető, *Szilágyi* László és *Bathó* Gyula titkárok az OKH részéről; *Kerék* Mihály dr. a Magyar Gazdaszövetség képviseletében; vitéz *Makray* Ferenc szekszárdi postafőnök, járási hadnagy vezetésével a vitézek nyolevan főnyi kiállítótsége; huszonöt fővárosi hírlapíró *Berecz* Sándor dr., a Magyar Újságírók

Turistaegyesülete alelnöke vezetésével; a város és vármegye tisztviselőikara; *Paulini* Béla író, a „Gyöngyös bokréta” rendezője; a Magyar Filmiroda és a Rádió kiküldöttjei; végül az érdeklődő közönség Szekszárdról, a vármegyéből és a filléres gyorsvonatok több mint ötezer utasa.

A kiállítást rendező *Faluszövetség* részéről megjelent: *Tölgyes* István dr. igazgató, *Szekeress* László dr. főtitkár, *Wieser* Béla titkár, *Mayer* Emil, a *VASÁRNAP* szerkesztője és *Mézes* János, a *VASÁRNAP* belső munkatársa.

A megnyitó ünnepség

Gömbös Gyula miniszterelnök és a kormány képviselőjét, *Mayer* Károly dr. földművelésügyi államtitkárt *Percezel* Béla tolnamegyei alispán köszöntötte:

— Méreteiben beláthatatlan válság söpör végig országunkon — mondotta többek között. — De hála a Gondviselésnek, magunkénak vallhatjuk azt a mélyreható erkölcsi erőt, mely a válságon keresztülsegít bennünket. Egyrészt ezeknek az erőknek birtokában, másrészt a *Nem, nem, soha!* jelszavának hangoztatásával szirttetően vagyunk, melyet csapdosnak ugyan a hullámok, de el nem borítanak. *Élünk, élni akarunk, élni fogunk:* ennek a három mondatnak bizonyossága és az östehetség, szorgalom, munka összefonódása az a nagyarányú kiállítás, mely a *Faluszövetség* és *Szekszárd* város rendezésében szeretettel várja most a látogatók ezreit. Végül köszöntötte Tolna vármegye és Szekszárd város nevében a kormány képviselőjét, a vendégeket, a vármegye és város közönségét és különös melegséggel a kiállítók nagy seregét.

A hosszantartó éljenzéssel fogadott beszéd után vitéz *Vendel* István polgármester üdvözölte a megjelent előkelőségeket és a vendégeket, majd reámutatott a kiállításból kiadható *rendíthetetlen hitre, akarásra és bizakodásra*, továbbá hangsúlyozta a *barázdas homlokú gazda, iparos és kereskedő ünnepi kézfogásának nagy jelentőségét*. Végül felkérte a kormány képviselőjét, nyissa meg a kiállítást.

Mayer államtitkár beszéde

Most *Mayer* Károly államtitkár állott a mikrofon elé és megköszönve az üdvözlést, így folytatta:

— Ez a nagyarányú, általános jellegű kiállítás van hivatva arra, hogy Tolna-vármegye fejlett kulturáját bemutassa. *Tolna-vármegye fogalom hazánk mezőgazdaságában*. A tolnai gazdák mindig az élen haladtak a tudás, szorgalom és fejlettség tekintetében. Elég utalni arra, hogy itt foglalkoztak először *selyemtenyészéssel*; a *szekszárdi bor világhírű*; a *ló- és szarvasmarhatenyésztés* pedig rendkívül magas színvonalra emelkedett.

— Az ország sorsa napjainkban nagyon szomorú — folytatta az állam-

titkár. — Ha a meglévő belső nehézségek mellé odasoroztatjuk a külső nehézségeket is, *csodálkozunk kell azon, hogy egyáltalában élünk*. A magyar történelem azonban arra tanít bennünket, hogy a legsúlyosabb katasztrófákat is kiheverte ez a nemzet és *ugyanugy, ugyanolyan erkölcsi erőkkel, páratlan kitartással és erőfeszítéssel Trianont is ki fogja heverni*. Ezeknek a nemzetmegtartó erőknek összessége ez a kiállítás és addig, amíg ezek az erők élnek és hatnak, a siker nem lehet kétséges. Ezután az államtitkár a kiállítást megnyitotta.

A kormány képviselőjének szavait lelkes ünneplés követte, majd a szekszárdi leventezenekar *Kecskeméthy* Károly karnagy vezetésével előadta a *Magyar Híszkegyet*-et, melyet az ünneplő közönség helyéről felemelkedve, hallgatott végig.

Rövid szünet után az *állatkiállítás díjazott, szebbnél-szebb állatok* felvezetése kezdődött meg. Az állatok nevét, fajtát, a tenyésztők nevét és a díjak megjelölését megafonon közvetítették dicséretes pontossággal és gyorsasággal. A közönség gyönyörködve szemlélte a pompás állatpéldányokat, a tetszés pedig tetőfokra hágott akkor, amikor a *fogatok bemutatására került sor*. Négyes-, kettes-fogatok és szépen feldisztett kisgazda-kocsik robotgattak körbe és meg-elevenedett a tavaszi mezőgazdasági vásárok kicsinyített képe.

A nagyszerű fogatbemutató után *Mayer* Károly államtitkár és a megjelent előkelőségek megtekintették az *állatkiállítást*, mely a sportpálya mellett erre az alkalomra épített színekben nyert elhelyezést. Az állatkiállításra a hirneves *Tolnamegyei Szarvasmarhatenyésztő Egyesület* és *Tolnamegyei és Vidéke Félvérlostenyésztő Egyesület* tagjai felvonultatták remek állatpéldányaikat; ugy, hogy a *bonyhádi tájfajta* és a *tolnamegyei félvér* ilyen teljességben más alkalommal még alig volt látható.

Az állatkiállítás megtekintése után *Mayer* Károly államtitkár, *Mayer* János ny. miniszter, *Pesthy* Pál ny. miniszter és a kisérlet tagjai sorra végigjárták a kiállítás többi csoportjait és tüzetesen megszemlélték a kiállított anyagot, befejezésül pedig legteljesebb elismerésüket nyilvánították a kiállítás rendezőségének.

A kiállítás

A kiállítás, melyet a *Faluszövetség* és *Szekszárd* város, a vármegye és a város hatóságaival és intézményeivel karöltve rendezett, olyan arányú volt, hogy *három épületben* kellett elhelyezni. A bemutatott anyag sokfélesége és tömege lehetetlenné teszi, hogy részletes beszámolókat adjunk mindarról, ami a néző szeméi elé tárult. Fájjaljuk azt is, hogy nincs terünk a kiállítók előtt külön-külön meghajtani az elismerés lobogóját.

De megteesszük ezt az összesség előtt és a legköszintőbb elismerés hangján emlékezünk meg arról a lélekkel teljes, odaadó és lendületes munkáról, melyből megszületett ez az erő, céltudatosság és nemes törekvést sugárzó nagyszerű megmozdulás.

A kiállítás anyagáról röviden csak emnyit:

A szekszárdi kaszinó nyári helyiségében volt elhelyezve egyrészt a művészeti, másrészt a vadászati és erdészeti csoport. A művészeti csoportban Szekszárdal és Tolnamegyével rokonságot tartó jónévű festőművészek szép képei és műtárgyai szerepeltek. A vadászati csoportban az alsónyélki vadásztársaság állított ki értékes vadásztrofeákat. Az erdészeti csoportban az erdészeti hatóságok és erdőgazdaságok mutattak be megkapóan érdekes és tanulságos anyagot. A kiállítás egyik komoly értéke volt ez a gondosan összeválogatott csoport, mely azt is igazolta, hogy a vármegye erdészetének irányítása hivatott kezekre van bízva. Ugyanitt helyezték el Hollós László dr. nak, a Tudományos Akadémia levelező-tagjának, a gombafajták európai híri tudósának gyűjteményét.

A kiállítás tanügyi csoportját az állami Garay János reálgymnázium tornatermében állították ki. Itt sorakoztak egymás mellé Szekszárd város és a vármegye különböző típusú iskoláinak a növendékek kézimunkáiból, rajzaiból, ipari készítményeiből, szőlőmunkáiból összeválogatott gyűjteményei. Itt helyezték el a Szociális Misszió Anya- és Csesemővédő osztályának működéséről szóló adatsortot; a kételyi községi állandó gyermekmenhely kicsinyített mását; ugyanitt tudtuk meg, hogy a tolnavármegyei iskolán kívüli népművelés keretében 14 gramofon működik, 62 községben van vetítőkészülék és 57 községben népkönyvtár. A cserkészek csoportja érdekes látványokkal szolgált, kiállították azokat a tárgyakat is, melyeket a világbamboreen csődészettek. A gimnázium elsőemeleti folyosóján a szekszárdi amatőrök szép fényképfelvételeket, a szekszárdi városi mérnök hivatal pedig építési terveket állítottak ki.

A kiállítás anyagának legnagyobb része a hatalmas selyemgyárban nyert elhelyezést. A főépület egyik termében az Országos Központi Hitelszövetkezet, a Külkereskedelmi Hivatal, az Ampelológiai Intézet, a Hangya Szövetkezeti Központ és a VASÁRNAP anyaga került bemutatásra. Ugyanebben az épületben butorokat és lakberendezési tárgyakat állítottak ki a szekszárdi és tolnamegyei iparosok.

A kiállítás mezőgazdasági csoportja egy hatalmas csarnokot foglalt le. A szebbnél-szebb vetőmagvak, termények, örlemények, gyümölcsök, zöldségfélék, burgonya, befőttök, facsemeték, virágok, méz és méhviasz sűrű rendekben sorakoztak egymás mellé. A szekszárdi önálló gazdasági népiskola, a szekszárdi kózkórház kispalánki gazdasága, a szekszárdi mezőgazdasági szakiskola, a dunaföldvári gazdasági népiskola nagyszerű anyaggal vonult fel. A szekszárdi pincészeteket és a szőlőtermelők a világhíri szekszárdi borokat állították ki. Az Országos Magyar Tejszövetkezeti Központ külön teremben mutatta be, a

tejtermelésre és tejkezelésre vonatkozó szemléltető anyagát, a boldogfalvi tejszövetkezet modelljét és a szövetkezet kitűnő hírnevű tejtermékeit.

A két teremben elhelyezett kézimunkakiállítás a kiállítás legnagyobb értéke volt. Az első teremben foglalt helyet az új életre keltett sárközi népművészet (Dees, Öcsény, Nyék és Bogyiszló községek) elragadóan szép csoportja, a falusi leányok csodálatos munkái; a másik teremben pedig a szekszárdi MANSz. tanfolyamának izlées kézimunkái fogadták a nézőt.

A kiállítás ipari csoportjában fővárosi és tolnamegyei iparvállalatok, másrészt kisiparosok és iparművészek mutatták be gyártmányaikat, illetőleg készítményeiket. Az ipari csoport kiállítói közül ki kell emelnünk a Títte Testvérek szekszárdi vízvezeték, csatornázó, villamosági és mérlegkészítő céget, mely a kiállítás bejárata fölé Nagy- és Csonkama-gyarország térképét illesztette. A térképen kigyulog és elalvó villanykörték jeleztek az ország régi és új határait: „Igy volt! Igy lesz!” felirással.

Végül ugyancsak a selyemgyárban nyert elhelyezést a baromfikállítás.

Szőlősgazdák nagygyűlése

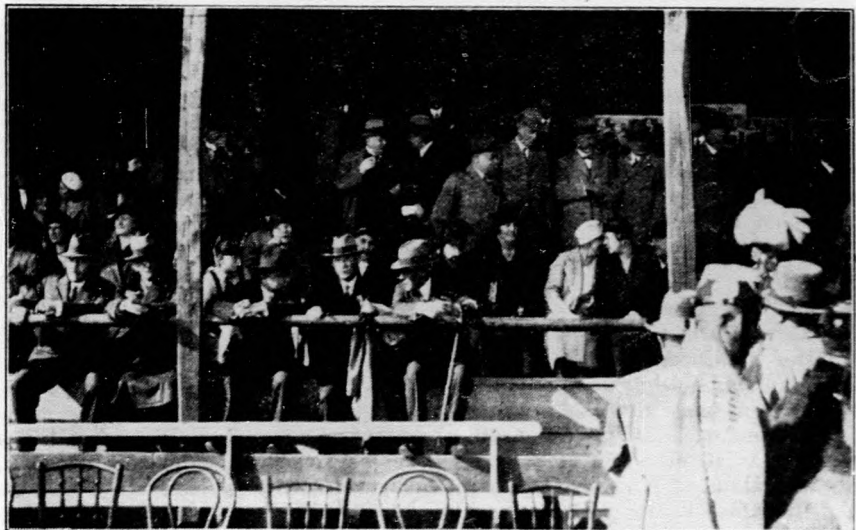
A kiállítással kapcsolatban több kongresszust is tartottak, melyek közül legkiemelkedőbb esemény volt a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületének nagygyűlése a város háza udvarán. A gyűlést Boross Zoltán, a pincészeteket igazgatója nyitotta meg, majd Waldbott Kelemen báró, az egyesület elnöke, egy-séges szőlősgazdafront alkotását sürgette. A magyar szőlősgazdatársadalom az iparral egyenlő elbánást kér. Elsősorban a több ezer főnyi kis-szőlősgazda egzisztenciáját kell biztosítani a gazdaadóságok rendezé-

sével. A szőlősgazdatársadalom a borexport fokozását kívánja s azt, hogy emberi fogyasztásra kerülő szeszt csakis borból és gyümölcsből lehessen gyártani. Örfly Imre, a ke-rület országgyűlési képviselője, a szőlőtermelési költségek csökkentése érdekében sürgette az árdrágító kar-telek letörését és kérte a földmive-lésügyi minisztériumot, hogy a szőlőtermeléshez szükséges cikkek árát, ha kell, rendeleti uton szorítsa le. Sürgette a szénkéneggyártás álla-mi megindítását még akkor is, ha ez eleinte ráfizetéssel is járna.

Megindult az állami szénkéneggyártás

Mayer Károly államtitkár azt hangsúlyozta, hogy a földművelésügyi miniszter a szőlőtermelők érdekében mindent megtesz; így módosította a hegyközségi törvényt, a bortörvényben könnyítéseket kíván adni a gaz-dáknak, kedvezményes oltóanyag-akciót indított és a szénkéneggyártás máris megindult, úgyhogy az eddigi-nél 20—25 százalékkal olcsóbban jut-nak szénkéneghez a termelők, akik-nek érdekében a pincészeteket kiépítése is tovább folyik. Végül hangsúlyozta, hogyha nem sikerül a gyárakat arra szorítani, hogy a nö-vényvédelmi szerek árát mérsékeljék, akkor törvényes rendelkezésekkel fog-nak velük szemben fellépni.

Baross Endre kijelentette, hogy a szőlősgazdatársadalom nem hátrál meg a szeszkartel előtt, hanem to-vábbra is küzd azért, hogy az emberi fogyasztásra kerülő szesz a jövőben csakis borból és gyümölcsből legyen kifizethető. A szeszkartel az elmúlt esztendőben kétfélmillió pengőt kere-

Kép a szekszárdi kiállítás megnyitó ünnepéről

A tribün első sorában balról jobbra: Marschall Ferenc, Temesváry Imre országgyűlési képviselő, Schandl Károly ny. államtitkár, Mayer János ny. miniszter és Pesthy Pál ny. mini szter.

sett, ezzel szemben a gazdák kisüstjei kihültek és szeszfordék tönkrementek. Kéri a miniszterelnököt, hogy az emelkedő borárak ellenére se szüntesse meg a hadsereg borvásárlását és tegye lehetővé, hogy a katonaság az ideai termésből is kapjon bort.

Schandl Károly ny. államtitkár a szőlősgazdák érdekében folytatott nehéz, de eredményes küzdelmeket tette szóvá és elismeréssel adózott a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete elnökségének önzetlen és sikeres munkásságáért. A főváros vámpolitikáját bírálva, rámutatott arra, hogy a borfogyasztási adó csökkentése a városok fogyasztását emelte viszont, s annak a véleményének adott kifejezést, hogy a közvetítő kereskedelemnek az eddiginél alacsonyabb jutallékkal kell megelegetnie.

Erdélyi Aladár országgyűlési képviselő elismeréssel szólott arról, hogy a kormány az utóbbi időben sokat tett a gazdatársadalom érdekében és további támogatást és engedményeket sürgetett. Végül adókedvezményeket kért és kitartásra buzdította a szőlőtermelőket.

A gyűlés vitéz Vendel István polgármester zárószavaival ért véget.

Egyéb ünnepek

Délután 1 órakor a Szekszárd-szálló összes termeiben közébéd volt, melyen — előzetes megállapodás szerint — pohárköszöntő nem hangzott el.

Délután 4 órakor került sor a sportpályán a Sárközi Bokréta káprázatos előadására, melyet nagyszabásu szüreti felvonulás és szüreti multság követett. (A „Sárközi Bokréta” előadásáról lapunk más helyén talál beszámolót az olvasó.)

Este fél 9 órakor a Szekszárdi Iparos Otthon műkedvedő gárdája kitünően sikerült előadást rendezett.

Másnap, október hó 9-én megismélték a szüreti felvonulást, jamboreetáborítást rendeztek és este újra műkedvelő-előadás zárta le a napot.

Harminadnap, október hó 10-én délután folyt le a kiállítás záró-ünnepsége.

Október hó 9-én és 10-én egybeként országos állat- és kirakodóvásárt tartottak.

A Faluszövetség és Szekszárd város együttes kiállításának és a vele kapcsolatos ünnepeknek rendkívüli sikerében osztoznak mindazok, akik lelkesedésüket, odaadásukat és páratlan munkakészségüket állították a nagy ügy szolgálatába. Nincs helyünk arra, hogy ideiktassuk azt a sokszáz nevet, melynek viselője jogosan részt kér a dícséretben. Csupán arra szorítkozunk, hogy a vezérkar tagjai előtt hajtjuk meg a teljes elismerés zászlaját. Örffy Imre, a kerület országgyűlési képviselője, vitéz Vendel István polgár-

mester, Paulini Béla, a „Sárközi Bokréta” rendezője és Wieser Béla, a „Faluszövetség” titkára hat kemény héten keresztül valóban emberfeletti munkát végeztek. Ennek a hozzá-

értéssel, nagyszerű lendülettel és önfeláldozással végzett teljesítménynek gyümölcse volt a szekszárdi ünnepnapok tökéletes, maradéknélküli sikere.

MAYER EMIL.

Szerény javulás mutatkozik a magyar gazdasági életben

Az elmúlt héten tette közzé a Pénzüntézet Központ legújabb gazdasági helyzetjelentését, amely elsősorban a külföld tájékoztatására készül. A jelentés anyagából megállapítható, hogy számos adat szerint a válság további kímélyülése megállott, sőt itt-ott a javulás szerény előjelei is mutatkoznak.

A hitelletre jellemző adatokból kitűnik, hogy a Pénzüntézet Központ kötelekibe tartozó tagintézetek száma az első félévben 450-ről 438-ra csökkent. A csökkenést elsősorban fúziók (egyesületek) idézték elő. A tagintézetek összes dolgozó tőkéi 3944.4 millió pengőt tettek, vagyis 95.5 millióval apadtak ebben az esztendőben. A betétállomány 31.3 millióval 1422.1 millióra csökkent. A jelzálogos követelések 22.6 millióval apadtak a fővárosi és 1.5 millióval a vidéki intézeteknél. A pénzüntézetek ingatlanállománya viszont 6.5 millióval 131.9

millió pengő értékre növekedett, főként a kényyszerű ingatlanvásárlások folytán.

A jelentésnek a mezőgazdasággal foglalkozó fejezete megállapítja, hogy a gazdák segítségét célzó rendszabályok végrehajtása és a jó termés bizonyos könnyebbséget idéztek elő a mezőgazdaság helyzetében. Külön kiemeli a jelentés a külkereskedelmi mérleg félévi 15.2 millió pengős aktívumát, ami az előző évi 17.6 milliós deficittel szemben egész világosan mutatja a gazdasági helyzet enyhülését. Ugyanígy előnyös tényként lehet mérlegelni a fizetésektelenségi válság enyhülését. Az ipari termelést szemléltető adatok között is sok akad a jelentésben, amelyek megnyugtató. Így az ipari munkanélküliek számának szerény csökkenése, az ipar szénfogyasztásának növekedése, valamint a növekvő vas- és acéltermelés.

Rendkívül olcsó szövözetet kap a falusi lakosság

Az olcsó ruházati akcióról Fabinyi Tihámér kereskedelemügyi miniszter a következő nyilatkozatot tette:

— A kormány a szegény néposztály, elsősorban a mezőgazdasági népesség olcsó ruhaellátásának biztosítására az ipar, kereskedelem és a mezőgazdaság érdekképviseleteivel még a nyár folyamán tárgyalásokat indított. A tárgyalások folyamán az ipar által felajánlott árakat a kereskedelemügyi miniszternek sikerült még lényegesen leSORITANIA, UGYHOGY ezeknek figyelembevételével az akció keretében forgalomba kerülő ruházati anyagok ára több mint harminc százalékkal lesz olcsóbb, mint a jelenlegi kiskereskedelmi árak.

— Az akció sikerét biztosítja először az alacsony ár, másodsor, hogy a gyártást minőség szempontjából a kereskedelemügyi miniszter ellenőrzi, harmadsor, hogy az egész akcióba a kereskedők is be vannak kapcsolva. Az akció céljaira három szövözetfajtát választottunk ki, még pedig egy meleg bekecsanyagot, egy szívós nadrágszövetet (strux) és egy pamut fehérnemű anyagot, amely négyféle minőségben: nyersen, fehérítve, fe-

ketére és kékre festve kerül forgalomba.

— A 140 centiméter széles bekecszövet kiskereskedői fogyasztói ára méterenként 4.83 pengő, a 126 centiméter széles nadrágszövet ára méterenként 2.09 pengő, az inganyagul szolgáló pamutszövet nyersen 48.3 fillér, fehérítve 62.3 fillér, kékre vagy feketére festve 68.6 fillér lesz.

— Az akció lebonyolításában minden kereskedő részt vehet. Nagy szerep jut a lebonyolításban a Hangya Szövetkezet vidéki szervezeteinek is. Az akció keretében szállított összes szövözetfajtát meg lesznek jelölve, még pedig a bekecs, strux és festett pamutszövetek „Állami Olcsó Ruhaakció” körbélyegzővel, a nyers- és fehérített pamutszövetek pedig az áru egyik oldalán beszórt piros-fehér-zöld szegéllyel. A vevő tehát könnyen megállapíthatja, hogy akciószövetet vásárol, amelynek fogyasztói árát a kereskedelemügyi miniszter állapította meg. Intézkedés történt abban az irányban is, hogy a mintákat a főispánok, a helyi hatóságok (főszolgabírák, községek előljárósága) a lehető leggyorsabban megkapják.

A Kormányzó Úr szózata

Október hó 8-án, vasárnap, leplezték le nagy ünnepség keretében *Mezőturon* a hősi halottak emléksobrát, melyet a város lakosságának kegyelele állított a háboruban hősi halált halt 1038 fiának emlékeztérére. Az ünnepségen megjelent vitéz nagybányai *Horthy Miklós*, Magyarország Kormányzója is, valamint *Albrecht* királyi herceg. A kormány képviselőjében *Lázár Andor* dr. igazságügyminiszter vett részt az ünnepélyen.

A Kormányzó Ur délelőtt 10 órakerkezett meg különvonaton a fővárosból. A fellobogózott vasuti állomáson *Borbély György*, Szolnok vármegye főispánja, *Urbán Gáspár* báró, a kerület országgyűlési képviselője, majd *Spett Ernő* dr. polgármester üdvözölte hódolattal az államfőt a város lakossága nevében.

A Kormányzó Ur közvetlen szavakkal válaszolt az üdvözlésre, majd négyesfogatra szállt kíséretével és a városházára hajtatott. A bevonulás utvonala sorfalat állt a lakosság és lelkesen ünnepelte az államfőt. Fél tizenegy órakerkezett meg az ünnepély. A Kormányzó Ur kíséretével a városházáról cserkészek sorfala között gyalog jött át a Kossuth-téren és az ezrekre menő közönség lelkes ünnepelése közben elfoglalta helyét a díszsátorban. Jobbján foglalt helyet *Albrecht* királyi herceg, tőle balra pedig *Lázár Andor* dr. igazságügyminiszter. A mezőturi *iparos-dalárda* elénekelt a *Hiskegyet*, majd *Urbán Gáspár* báró lépett az államfő elé s hódolattal köszönetet mondva az államfőnek megjelenéséért, engedélyt kért tőle az ünnepély megkezdéséhez. A Kormányzó Ur erre többek közt a következő beszéddel válaszolt:

A Kormányzó Úr beszéde

— A hősök emlékét ünnepelni több a kegyeletes emlékezésnél, az ma hitvallást jelent ama eszmék mellett, amelyekért ők életüket áldozták és vállalását azoknak a kötelességeknek, amelyeket az elesett hősök örökségként hagytak ránk.

— A hősök hivatott vezérek irányítása mellett teljes egységben vitták ki nagy és dicsőséges győzelmeiket. *Nemzetünk is csak úgy állhatja meg a népek versenyében a helyét, ha teljes nemzeti egységre törekszünk és kikapcsolunk — különösen politikai életünkből — minden olyan ma megoldhatatlan kérdést, amelynek taglalása áldatlan, nemzeti erőinket emésztő, az öncélú nemzetre káros pártharcokba sodorja népünket. Ma minden magyar egyetértő, nagy cé-*

lokat szolgáló erőlkifejtésére van szükség.

— Az elesett hősök nemcsak belső nemzeti erőinket növelik példájuk ragyogásával, hanem az a becsület és rokonérzés, amelyet vitézségük szerzett világszerte a magyar névnek, egyik *legerősebb támaszunk ma is abban a küzdelemben, amelyet a nemzet igazságáért és megélhetéséért folytat.* A hősoktól a haza önfeláldozást követelt, tőlünk ma a hétköznapi gondjainak leküzdésére rendszeres munkát, kitartást, önmegtartóztatást és türelmet.

— Mélységes kegyelettel a hősök szent emléke iránt, készséggel adom meg az engedélyt *a szülővármegyém e tőzgyökeres magyar városában emelt emléksobor leleplezésére!*

Kitörő éljenzés fogadta a Kormányzó Ur szavait; majd a dalárda

élekedte a „*Nyugosznak ők, a hősfiaik*“ kezdetű dalt. Utána *Urbán Gáspár* báró, a kerület országgyűlési képviselője, mondott nagy tetszéssel fogadott emlékeszédet, amelynek végén lehullott a lepel az emlékműről.

Spett Ernő dr. polgármester lelkes szavakkal vette át ezután a város nevében a szobrot megőrzésre, majd az emlékmű megkoszorúzása következett. Ezután a katonazenekar eljátszotta a Himnusz és a zászlótartók meghajtották zászlóikat az emlékmű előtt. Az ünnepélyt a vitézek, a leventék és a cserkészek díszmenete zárta be.

A Kormányzó Ur az ünneplő közönség lelkes éljenzése közben tért vissza a városházára, ahonnan rövid idő múltán a kaszinóba ment s ott díszében vett részt. A díszében során *Borbély György* főispán mondott pohárköszöntőt a Kormányzó Urra, akit a jelenlevők hosszas és meleg ünnepelésben részesítettek.

Tizenkét óra negyven perckor a Kormányzó Ur kíséretével a vasutállomásra hajtatott s visszautazott a fővárosba.

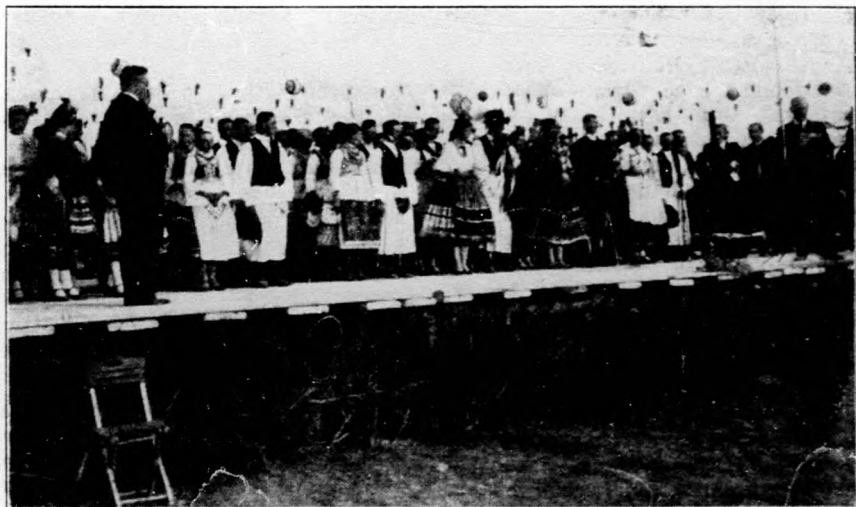
Legfőbb és legsürgősebb gazdakivánságok

Az Országos Mezőgazdasági Kamara első őszi ülése

Az Országos Mezőgazdasági Kamara október hó 4-én tartotta első őszi ülését. *Hoyos Miksa* gróf az öszi ülés elnöke megnyitójában többek között a következőket mondotta:

— Elismeréssel van a kormány erőfeszítései iránt, amelyekkel terményeink, nevezetesen buzafölöslegeink nagyobb mennyiségének külföldi elhelyezését biztosította. Egészen bizo-

nyos az, hogy *enélkül a mainál is alacsonyabb buzaárakkal kellene számolnunk*, Sajnos azonban, hogy a kiviteli gabonaértékesítésbe csak kevés számú gazda tud bekapcsolódni, aminek következtében ma az országban tulajdonképpen *kétféle buzaár* látnunk és pedig egy magasabb kiviteli és egy a gazdák nagyobb részére, *főleg pedig a kisgazdákra nézve érvényesülő alacsonyabb belföldi ár.*

A „Sárközi Bokréta“ a szekszárdi kiállításon

Ezen csak a szövetségi értékesítés segíthet. A mezőgazdaság eladósodási kérdéseit új elgondolás alapján kell rendezni. A rövidlejáratu gazdaadóságot konszolidálása mellett arra kell törekednünk, hogy a kamatszínvonal semmiesetre sem haladhatja meg a mezőgazdaság mai teljesítőképességét. Az adógabonarendelelet üdvös hatása, mert 1.3 millió mm buza kivonásával a piac tehermentesítéséhez hozzájárult. A termelés és értékesítés megszervezése érdekében elkerülhetetlen, hogy a gazdák bizonyos tervgazdaságszerű elgondolásokkal jobban megbarátkozzanak.

A nagy helyesléssel fogadott beszéd után Koós Mihály igazgató terjesztette elő jelentését, amelynek során megemlékezett az ország jogász-közönségének arról az akciójáról, amely főleg az eladósodott gazdák részére ingyenes jogsegély igénybevételét kívánja lehetővé tenni. Részletesen beszámolt a kamara azon tevékenységéről, amelynek keretében állást foglalt a vámörlesztés kérdésében, az állatoknak adótartozások fejében való lefoglalása ellen és az autóforgalom kiterjesztése és újabb vasúti tarifamérséklések keresztülvitele érdekében.

Nagy vita indult meg a vámörlesztés körül olyan irányban, hogy a nehéz helyzetbe került vámörlesztő malmokon az üzemanyagok árának csökkentésével kell segíteni. A földművelésügyi minisztérium részéről Röck Béla miniszteri tanácsos megnyugtatót adott a tekintetben, hogy a kormánytényezők a felszólalásokban kifejezésre juttatott irányban keresik a kérdés megoldását.

A terményértékesítés

Utána a terményértékesítésről szóló igazgatói jelentésre került sor. A kamara azt óhajtja, hogy biztosítsák minden más érdek félretételével a termelőknek a kivitel árelőnyeiben való csorbitatlan részesülését. S. Bálint György felsőházi tag a buzatermelés egységesítésének a fontosságát hangsúlyozta. Holitscher Károly a határidőpiac ellen foglalt állást, rámutatván arra, hogy az utóbbi időben olyan árrömlések történtek, amik meg nem engedhetők. Lukács Béla szerint sajnálatos, hogy a gazdák a svájci buzakontingensből közvetlenül nem részesedtek, pedig ez a kerületi kamarák bevonásával keresztülvihető lett volna. Staub Elemér abban látná a belföldi piacnak az ideai nagy termésből származó és külföldön most el nem helyezhető feleslegétől való tehermentesítését, ha állami beavatkozással felvásároltatnák a most jelentkező nagy készletek. Diószeghy Ottó báró dr. titkár az adóhátralékoknak gabonával történő fizetéséről tett előterjesztést. Kégl János az adógabonarendeleletet, mint

jelentős lépést üdvözi, amelyben a pénzügyi kormány számolt a mezőgazdasági üzemek mai lehetőségeivel. Lukács Béla szerint a folyó évi adóknak gabonában való fizethetése nagyon kívánatos lenne.

Gazdaadóságok

Koós Mihály a gazdaadóságok rendezésére a következő kívánásokat hangsúlyozza: 1. A moratoriális rendelkezések tétessenek hatásosabbá és terjesztessenek ki. 2. El kell választani az adósokat a pénzügytektől és közbe kell iktatni olyan szervezet, amely az egyeztető tárgyalásokra alkalmas. Ennek figyelembevételével tétessék lehetővé intézményesen az adós és hitelezők közötti megegyezés és pedig úgy a tőketartozások mérve, mint a teljesítendő kamatszolgáltatás és tőketörlesztés tekintetében olyan elvek alapján, hogy mindezek évi terhei nem haladhatják meg a megterhelt birtokok hozamát. 3. Ilyen egyetemesi eljárások lebonyolítására alakult Országos Mezőgazdasági Hitelevédő Egylet hatályos működése és a bírói eljárással való kapcsolata törvényes intézkedésekkel biztosítható.

Khuen-Héderváry Károly gróf annak a reményének adott kifejezést, hogy a gazdaadóságok kérdésének rendezésénél az az érdek fog uralkodni, hogy mindenképpen meg kell akadályozni a problémák elfajulását.

Marschall Ferenc dr. jelentést tett

a mezőgazdasági üzemanyagok, termelési eszközök és a falusi lakosságot érintő közszükségleti cikkek áralakulásáról, illetve ez áralakulás kormányzati ellenőrzésének eddigi fejleményeiről. Megállapítja, hogy a jelenlegi kormány az ipari árak és különösen a kartelek működésének ellenőrzésére az eddiginél szélesebb lehetőséget biztosított akkor, amikor az átalakított Árelemző Bizottság vizsgálati jogkörét kiterjesztette. Az árlétszállítás terén eddig elért eredmények hatékonyabbá tétele és főleg az árlétszállítások meggyorsítása érdekében azonban kívánatosnak tartaná a Kamara, ha elsősorban a kartelebizottság nem csupán javaslattevő szervként működne, hanem a végrehajtás tekintetében is bizonyos jogkörrel ruháztatná fel. Az ipari áralakulás ellenőrzésénél azt a követelést hangsúlyozza, hogy a kormány tiltsa meg a legutóbb behozott szénadónak a szent rendelők gazdákra való áthárítását. Megemlékezve arról a legújabb kormányzati intézkedésről, amely a magyar szérumtermelést egy kézben összpontosította, azon várakozásának ad kifejezést, hogy a szérum és állati oltóanyagok árában még továbbmenő leszállítás fog bekövetkezni, mert a verseny kizárását csak ezzel lehet majd elfogadhatóvá tenni. Végül örömmel üdvözölte azt az akciót, amely a falusi lakosság részére olcsóbb ruházati cikkek beszerzését fogja lehetővé tenni.

A XXIV. Katolikus Nagygyűlés

Egyházi ünnepek és konferenciák gazdag sorozata vezette be szombaton, október hó 7-én, a Katolikus Nagygyűlést. Az egyházi ünnepeket a Szociális Missziótársulat kertjében tartották az egyesület 25 éves jubileuma alkalmából, amelyen résztvett Horthy Miklósné, a Kormányzó felesége is. A szentmisét Serédi Jusztinián bíboros-hercegprímás végezte.

A főiskolai ifjúság diszgyűlésének ünnepi szónoklatát Glattfelder Gyula püspök tartotta. A leányifjúságnak délutáni diszgyűlésén a hercegprímás intézett szót a magyar katolikus leányokhoz, amelyben kiemelte az Actio Catholica fontosságát.

A Katolikus Népszövetség diszgyűlésén Szmezsányi Lajos egri érsek elnöki megnyitójában azt hangsúlyozta, hogy az egyén és közelet valláserkölcsei gyökérből táplálkoznak. Az agg egyházfejedelmet lelkesen ünnepelték.

A Pázmány Egyesület rádió-vitastest rendezett a Központi Katolikus Körben, a Máriakongregációk Országos Szövetsége pedig értekezletet tartott a Kongregációs Otthonban.

A huszonegyedik országos katoli-

kus nagygyűlés, október hó 8-án, vasárnap, — egyuttal az Actio Catholica zászlóbontása — Veni Sancte-val kezdődött a belvárosi plébánia-templomban, amelyet Angelo Rotta pápai nuncius végzett. A nagygyűlés a Vigadó nagytermében folyt le. Megnyitóbeszédet a hercegprímás tartott, amelyben a katolikusok megfelelő arányú érvényesülésének szükségességét hangsúlyozta. A pápai nuncius üdvözlő beszéde után Petrovácz Gyula és Huszár Károly szónokoltak.

A délután tartott eucharisztikus körmeneten beláthatatlan embererdő vett részt. A kormányzó, a királyi hercegasszonyok, egyházi és világi előkelőségek s a hívők százezrei. Az Oltárizentséget Glattfelder Gyula esanádi püspök vitte.

A nagygyűlés második napján, október hó 9-én, gyűlést tartottak a különböző katolikus egyesületek.

A nagygyűlés második nyilvános ülésén Serédi bíboros-hercegprímás felolvasta XI. Pius pápának a nagygyűlés üdvözlőre küldött válaszát. Kiemelkedő része volt a katolikus nagygyűlésnek az a diszhangverseny, amelyet az Actio Catholica rendezett a Katolikus Karitás javára.

**Október hatodika
nemzeti gyásznap**

Gömbös Gyula miniszterelnök és Keresztes Fischer belügyminiszter abban állapodtak meg, hogy október 6-a a jövőben nemzeti gyásznap lesz, amelyen teljes munkaszünettel fogják megünnepelni az aradi vértanúk emlékét. A gyásznapot avatásról hamarosan törvény is fog készülni. A vérző magyar társadalomnak minden oka megvan arra, hogy örömmel üdvözölje a kormánynak ezt az elhatározását. Az aradi Golgota szent szimbólum, hősei örök példái a mindent áldozni tudó hazaszeretnek. A halhatatlanság fátylói lobogjanak tiszteletükre... A lankadó magyar csüggedés új erőt adó fénycsóvái legyenek! Aminthogy azok is, amint az egész országban megtartott ünnepek, az egyetemi ifjúság ünneplésével az élén, kifejezésre is juttatták a szent nemzeti nap jelentőségét.

A borzalmas bizonytalanság órája...

Hogy a békeszerződések pontjainak betartása csak a legyőzöttekre kötelező, a győztesek pedig éppugy kutyába se veszik, mint az elefánt a szunyogcsípést, mi szegény magyarok lépten-nyomon tapasztaljuk. De panaszkodhatunk, amennyit akarunk, nem nekünk hisznek, hanem a „győztes” cseheknek és a „hős” románoknak. Most azonban ismét Mussolini szólal meg egy angol világglap hasábjain és a genfi leszerelési értekezlet sikertelenségének okait fejtegeti. Azt mondja többek között, hogy a békeszerződések őrei nem teljesítették kötelezettségüket. És figyelmezteti az összeült hatalmakat, hogy a Népszövetség megszűnik a gyakorlatban, ha a leszerelési konferencia kudarcra végződik. Bekövetkeznék a borzalmas bizonytalanság órája. Bizony, bizony, a borzalmas bizonytalanság órája. Amelyet már tizenöt éve nyögnek a legyőzött államok, s ha nem lesz belátás, nyögni fognak a győztesek is. Mussolini érzi. Hihetnek neki...

**Előbb revízió,
aztán leszerelés!**

De nemcsak Mussolinit aggasztja a szemfényvesztő genfi pepceselés. Sir Robert Gower, Llevellyn Jones és még hét angol képviselő is nyílt levelet intéznek a Népszövetséghez a „Morning Post” hasábjain. Ebben a levélben nyíltan kifejezik azt a nézetüket, hogy a genfi tárgyalások elterelik a figyelmet a világ békéjét súlyos veszedelemmel fenyegető békeszerződésekről s arra szólítják fel a Népszövetséget, hogy előbb jöjjön a revízió, aztán a leszerelés. Nekünk,

magyaroknak, éppen jókor jön ez a hatalmas és erőteljes felszólítás, amikor az állig fegyverzett cseh önkényuralom Kassa és Pozsony ösmagyar városokat fosztja meg magyar jellegűktől. Mit szól ehhez Benes ur és mit cselekszik a Népszövetség?...

BELPOLITIKA

Gömbös Gyula miniszterelnök és Kánya Kálmán külügyminiszter október hó 17-én Ankarába (Törökország) utaznak; visszafelé jövet pedig Szófiában tesznek látogatást.

Kállay Miklós földmívelési miniszter több kérdésről az alábbi nyilatkozatot tette:

— A tejrrendeletet teljes egészében végrehajtom. A rendelet a legmeszebbmenően szem előtt tartja a mezőgazdaság érdekeit. Magyarország szarvasmarhatenyésztése ezzel a kérdéssel áll, vagy bukik. Nincs tehát semmiképp módoraban, hogy a tejrrendeletet végre ne hajtsam.

A burgonyakérdéssel kapcsolatban ezt mondotta a miniszter:

— Elég arra rámutatnom, hogy Szabolcsban a burgonya ára egy pengő hatvan fillér, ugyanakkor Pesten tizenkét pengő. Szerintem ezzel a kérdéssel már csak azért is állandóan foglalkozni kell és keresni kell a megoldást, különösen abban az irányban, hogy a termelőknek jobb árat lehessen biztosítani. Sajnos, ezideig megfelelő megoldást még nem sikerült találni.

Hadik János gróf, az IOKSz (Iparosok Országos Központi Szövetke-

zete) elnöke, állásáról lemondott, mivel az intézet most meginduló átszervezésében nem kíván résztvenni. A kormány azért rendelte el az IOKSz ügyvitelének megvizsgálását, mert az intézetnél éveken át nagyarányú veszteségek jelentkeztek anélkül, hogy az iparosság igényei kielégítést nyertek volna.

Lázár Andor igazságügyminiszter október hó 8-án küldöttségeket fogadott Mezőtúron. A küldöttségeket Urbán Gáspár báró, a kerület képviselője vezette a miniszter elé. A miniszter a gazdaadósságok rendezésével kapcsolatban a következő kijelentéseket tette:

— A magyar föld termelőképessége, a mezőgazdasági termékek értékesítési árai nem bírnak ki tulzott kamatterhű hitelt. A magyar mezőgazdaság feje fölött nem lehet állandóan halálharangot kongatni. Nem lehet állandó bizonytalanságban tartani a gazdákat, hogy még álmukban is hallják a licitációs dob pergését. Remélem, hogy még e hónap folyamán módunkban lesz elgondolásunkat a gazdatársadalommal és az egész országgal megismertetni, a gazdaadósságok rendezésével kapcsolatban. Most csak annyit mondhatok, hogy a megoldás, amely meghozhatja a gazdatársadalomnak a nyugalmat, kell, hogy hozza a terhek kamatozásának olyan mértékű leszállítását, amely megfelel a mezőgazda teljesítőképességének és kell, hogy hozza elsősorban a behajtás szempontjából annak biztosítékát, hogy a tökefizetésekkel egy darabig ne lehessen öt nyugtalanságban tartani. A hitelt és becsületet meg kell óvni. Össze kell

Az apró „Sárközi Bokréta” a szekszárdi kiállításon Kétyi németajku három—hat éves ovodások, akik magyar dalokat énekeltek óriási sikerrel.

egyeztetni a hitel és a becsület kérdését a magyar nemzet fennmaradásának ügyével.

Az igazságügyminiszter válaszát a kétszáz főnyi gazdaközönség lelkes tapsal vette tudomásul.

Október hó 8-án zajlott le a tokaji szüreti hét megnyitó ünnepe. Az ünnepségen a kormány képviselőjében megjelent *Fabinyi* Tihámér kereskedelemügyi miniszter, aki az üdvözlésre a következőkben válaszolt:

--- A kormány a legnagyobb szerepettel karolja fel a szőlőtermelés és a tokaji bor sorsát. Magyarország a bortermelés mennyisége tekintetében a világon a negyedik helyen áll. De ha azt vesszük, hogy az ország területéből hány katasztrális hold esik a bortermelésre, akkor Magyarország Franciaországgal együtt az első helyen áll.

Október hó 7-én folyt le *Kiskunhalason* a Magyar Földbérlek Országos Szövetsége gyűlése. *Sztranyavszky* Sándor, a Nemzeti Egység Pártja elnöke és a szövetség elnöke hatalmas beszédben emelte ki annak a jelentőségét, hogy a két külön utakon járó földbérlek egyesület egyesült és most egy akaraton halad.

VILÁGKRÓNIKA

Október hó 3-án *Várnában* (Bulgária) fényes külsőségek között találkozott a jugoszláv és bolgár királyi pár. A bolgár sajtó azt reméli, hogy ez a találkozás új korszak kezdetét jelenti a szerb-bolgár viszony történetében.

Dertilnek, Dollfuss kancellár me-renylőjének atyját, *Günther* Rajmund dr.-t és anyját letartóztatták. A rendőrség azonkívül *Dertil* környezetéből hét embert őrizetbe vett. *Dollfuss* kancellár egyébként teljesen felgyógyult és már át is vette hivatalát. A német nemzeti szocialista párt megtagadott minden közösséget a me-renylővel.

A *genfi népszövetségi közgyűlés* egyik pontja a kisebbségi kérdés vitája. A német kiküldött a kisebbségi jogvédelem általánosítását kívánta. *Baranyai* Zoltán magyar kiküldött megállapította, hogy a magyar kisebbségek helyzete még mindig igen sulyos. Szóvá tette a magyar kisebbségek vallási és kulturális elnyomatását, a szabad nyelvgyakorlás hiányát és az utlevélnehézségeket. Az angol kiküldött szerint a nemzeti kisebbségek irányában vállalt kötelezettségeket az államok nem tartották be. *Benes* cseh külügyminiszter támadva védekezett a sulyos megállapítások ellen. *Svájc* kiküldöttje szükségesnek tartja a nemzeti kisebbségek védelmének kiterjesztését. A felvetett határozati javaslatok ügyében még nem történt döntés.

Olaszország és Franciaország megállapodtak a *dunai államok gazdasági ujjaépitésére* vonatkozóan. A megegyezés főképpen kétoldalú szerződéseken alapul. Állítólag a kisantant, különösen Csehország, ellenzi az olasz-francia tervet, Lengyelország azonban

nem barátságosan azzal szemben.

A *leszerelési konferencia* elnöki tanácsa több mint háromhónapos szünet után október hó 9-én összeült, hogy megállapítsa az október hó 16-án megkezdődő konferencia napirendjét.

Olaszországban tartózkodó gazdajainkhoz!

Fiúk! Vége felé közeledik az olaszországi tartózkodástok, éppen azért most már közlöm Veletek a visszautazásra való tudnivalókat. November hó 2-án indulok Rómába, ahová 4-én érkezem meg. Lakásom *Hotel Pension Dinesen Via Delle Fiamme Nr. 19*, a vasut közelében, ugyanott, ahol megérkezésünk alkalmával tartózkodtam. November hó 5-én délelőtt 11 órakor tisztelges báró *Acerbo* földművelésügyi miniszter urnál, 12 és 1 óra között *Achilles Staraceni*, a fascista-párt főtítkárnál. Délután 5 órakor fogadás *Benito Mussolininál*, utána tisztelgés *Hóry* András quirinál követnél és *Tassinarinál*, az olasz földművelésügyi szövetség elnökénél. Az utazásra vonatkozólag a következőket tartsátok szem előtt: Rómát kivéve az étkezést mindenki maga intézi Budapestig. Lássátok el tehát magatokat olyan élelmiszerekkel, amelyek több napi utazást kibírnak. Előreláthatólag Rómában két napot tartózkodunk, hogy mindazok, akik Rómát nem látták, alaposan megnézhessek. *November hó 3-án, pénteken este mindenki Rómában legyen.* Akik Szicíliában vannak, ugy intézzék az utazást, hogy *pénteken délutánra vagy estére*, legkésőbb *szombat reggel* nálam jelentkezzenek. Hasonlóképpen a *nápolyi, pescarai, vastói és salernóiak.* A Rómán alulról jövők tehát pénteken este vagy szombaton reggel 9 órára ott legyenek. A vasuti jegyeket mindenkinek kellő időben megküldöm. A kedvezményes jegyeket (Siracusa, Messina, Salerno, Vastó, Nápoly, Pescara) megváltjátok egészen Postumiáig, úgy, ahogy ki van állítva. Tekintettel a pénztátalási nehézségekre, gondoskodjatok arról, hogy akár a *Federazio*, akár a *vendég-látó gazdák* előlegezzék ezt az összeget, amit én Rómában való érkezésem után az illetők részére azonnal megküldök. A Rómán aluliak a vasuti pénztárnál, amikor a kedvezményes jegyet megváltják, a pénztárosnál jelentsék be, hogy az első megállás Rómában lesz, vagyis ott az utat megszakítják. Ezt a pénztárosnak rá kell írni a kedvezményes jegyre. Valószínűleg megállunk *Velencében* vagy *Triestben*. Ez utóbbi esetben *Portoroseba* hajózunk át. Kedvező idő esetén egy egész napot töltünk a tengerparton. Ha a programban időközben

változás állna be, úgy erről azonnal értesítelek benneteket. A Rómán felüliek megváltják a jegyüket állomáshelyükről Rómáig. Pontos érkezésem idejét a főútvonal mellett levőkkel közlöm, hogy *Bolognában, Firenzében, Arezzóban* csatlakozhassatok hozzám. A viszontlátásig mindnyájatokat köszönt atyai jóbarátotok

Szekeres László dr.

Levelt kaptam: Somogyi, Frenyó Szücs, Csollány, Pallinger és Almásytól. — **Somogyi:** Érdekes leveledet nagy figyelemmel olvastam. — **Szücs:** Köszönet figyelmességedért. — **Csollány és Pallinger:** A hátralévő időre változtatást eszközölni már nem érdemes. — **Gally:** Utleveledet meghosszabbítottuk és magammal viszem. — **Illés György:** Közöld velem, hogy Milanóból a husz pengőnek megfelelő lirát megkaptad-e? — **Almásy Béla:** Hasonlóképpen Te is ird meg, hogy Milanóból husz pengőnek megfelelő liramenyiséget kaptatok-e? — E héten intézkedni fogok, hogy *Németh* Dániel és *Illés* György részére ujjában befizetett 30 pengőnek megfelelő liraértéket részükre kiutalják. Legyetek türelemmel, mert az átutalások meglehetősen nehezen mennek.

50.000 holdon termelünk lenf Németország számára

Winckler István, a *Külkereskedelmi Hivatal* elnöke, keretszerződést kötött Németországgal 2500 vagon 1934. évi termésü lenmag átvételére. A keretszerződés biztosítja számunkra, hogy 1934-ben 50.000 kat. holdon termeljünk lenmagot a folyó évben termelt 10.000 kat. holdon felül.

A szerződés szerint az ármegállapítás alapja a világgiazi ár hamburgi jegyzés szerint, ennél azonban *minőségi térítés, fuvarkezdmény és egyéb kedvezmények révén 45 százalékkal magasabb árat fizetnek a német olajgyárak a magyar termelőknél.*

A termeléshez szükséges vetőmagnak rendelkezésre bocsátásáról, illetve beszerzéséről a kormány fog gondoskodni.

SZIVÁRVÁNY

A vizzé vált bor

A hadapródiskolában volt egy nagyon-nagyon öreg százados. Vén, kiérdemesült veterán, olyan ősrégi vágású császári és királyi maradvány, aki még „vigyázz”-ba vágta magát, ha a császár szót hallotta. De a szíve szinaranyból volt.

A növendékeket úgy szerette, mintha gyermekei lettek volna!

A növendékek is szereték őt, csak hát, mint afféle vidám fiatalság, néha-néha megréfték az öreget.

Különben konyhamester volt. Ő vásárolt be, ő vezette a konyhát s az ő kezében volt a pince kulcsa is. Lehetőleg olyan ételeket főzött a szakácsokkal, amelyeket legalább a tömeg szeretett.

Magával sohasem törődött s ha véletlenül hozzájutott valami jóhoz, azt mindjárt a növendékek javára igyekezett értékesíteni.

Igy volt egyik gróffal is.

A növendékek akkor terepfelvételen voltak valahol a Dunántúlon.

Az öreg persze velük volt. Már kora hajnalban felült a kocsira és fáradhatatlanul járta a pusztákat, hogy a fiainak előteremtse az aznapravalót.

Közben persze ismeretséget kötött mindenkiel.

Az egyik puszta grófi ura — fiatalabb korában maga is katona lévén — igen megszerette a vén katonát. Magánál tartotta s erre az alkalomra nagyon finom fehér bort szolgáltatott fel.

Az öregnek rendkívül ízlett a bor s ivás után alig győzött a nyelvvel csettintgetni.

A gróf mosolygott és megígérte vendégének, hogy a borból küld a részére egy hordóval.

Az öreg kapott az ajánlaton, de odafordította a dolgot, hogy a bort ne neki küldje, hanem a növendékeknek.

A hordó bor meg is érkezett.

A százados szépen levitette a pincébe s elmondta a fiuknak a nagy esetet, hogy milyen bort kaptak s hogy a király nevénapján illő tisztelettel elfogyasztják.

A gyerekek összenéztek.

Az említett nap még nagyon messze volt, a finom bor meg nagyon csiklandozta a nyelvüket.

Megbeszélték hát a tervet s egy szép napon, mikor az iskola csendes volt, az öreg szobájából elesenték a pincekulcsot, lementek a pincébe, a hordót megcsapolták s addig szopogatták, addig váltogatták egymást, míg a kis hordó egyszerre csak kiürült.

Most a hordót, nehogy az öreg kongársárol észrevegye, hogy üres, teleöntögték vízzel, a dugót visszaverték és mintha mi sem történt volna, tovább végezték dolgaikat.

A nagy napon a százados bácsi megcsapoltatta a hordót s a vízzel telt üvegeket az ünnepi asztalra tette.

Maga is ott ült a növendékek között.

Mikor azonban a pecsénye előtt szokásos felköszöntőjét elmondta s utána a poharak összecsendültek, az öreg nagyot nézett:

— Du verfluchter...! Ez a bor olyan, mint a víz!

A növendékek nem szóltak.

Azt hitte az öreg, hogy a grófi eselédek csinálták a disznóságot. Bizonyosan megitták és vizet töltöttek bor helyett.

Gondolkozott, hogy mit csináljon. Hogyan adja a dolgot a gróf tudtára. Azt nem irhatja meg ilyen nyiltan, hogy bor helyett vizet küldött. Végre úgy határozott, hogy a vízzel telt hordót, úgy ahogy van, visszaküldi s abból a gróf majd megtudja, hogyan áll a dolog s majd küld másikat.

Most meg a növendékek ijedtek meg. Ha a vízzel telt hordó elmegy, kitűnik az ő csalafintaságuk. A katonai erkölcs pedig nem tűri a tréfát. Ebből baj lesz!

Hamarosan határoztak. A pincekulcsot megint elesenték az öreg szobájából s a vizet kieresztették a hordóból. Hadd menjen üresen.

Másnap a hordó el is ment.

Az öreg erősen várta a gróf üzenetét, de az bizony nem jött. Az üres hordóról ugyanis mindenki azt hitte, hogy a bort annak rendje és módja szerint elfogyasztották.

A csalafintaságot csak az év végén mondták meg neki, mikor a tréfacsinálók már tisztak lettek.

NYÁRY ANDOR.

HETI TEREFE

„Sárközi Bokréta”

Szekszárd, október hó 8.

Egy rész a „Faluszövetség” kiállításából. Hatalmas, gyepes térség, a szekszárdi fiatalság sporttelepe. Középen óriási deszkaemlévény. Mikrofonok. Az előadást, mint a budapesti Gyöngyös Bokréta, itt is Paulini Béla rendezzi s a rádió is közvetíti.

Suttogó izgalom mindenütt. Köröskörül, a nagy tér szegélyén vont kardonok mögött a falvak népe. Legalább három óriási színházra való publikum. De ülnek gazdák a feleségeikkel s családtagjaikkal egyebütt is. A nagy tribünön s szerte, a rengeteg ülőhelyeken.

Tarka és érdekes kép. Mintha a fél vármegye itt volna. Zsufolt a nézőtér. Messze előzte a híre az előadást. A fővárosi filléres gyorsvonatok utasai ezerszázra.

Bennem szorongó motoszkálás mégis. Eleget tud-e majd mutatni ez a kis környék, a Sárköz, abból a nagy, átfogó programból, amelyet a fővárosi Gyöngyös Bokréta olyan feledhetetlen és magas színvonalra emelt? És nem fog-e itt hiányozni a színház sok eszközt felhasználó fényhatása? S nem szürkén és mindennapiasan tűnik-e elénk az egész?

Hát nem! Mert gyönyörűen sütött az Isten napja...

S a virágból egy is gyönyörű, s néhány szál már bokréta, s ha friss

üde, az illata is ugyanaz, ha kevesebb is. S az ibolya színét a reflektor soha sem emelheti. Mint ahogy a csattanó falusi leányzónak nem kellett festék az arcára a pesti rivalda fényében, a bronzarcu legény kemény koppanása itt is ugyanaz.

Nos, Sárköz kitétt magáért. Az alsónyéki sárközi játszó, a bogyzislói mártogatós, a décsi leánykar, a kopányszántói ugratós és kanásztánc, az öcsényi lakodalmi részlet, a sióagárdi golya- és szegélytánc, a vár-aljai fonórészlet egytől-egyig szemet és szívet gyönyörködtető gyöngyszem volt. S a kunsüveges kétgyi legények és lobogó szoknyájú leányok német csoportja, ahogy a vidám polkát és erőteljes valeert járták. Az összeverődő lelkes tapsok mintha ennek a csonka hazának minden nemzetiségi kérdését megoldották volna a szöveget, megértés és összetartozás jegyében.

Gratulálunk Paulini Bélának, a mesternek és köszönetünk mindazoknak a falusi vezetőknek, akik lelkes és odaadó támogatásukkal a szép magyar gondolat minél teljesebb keresztülvitelét érlelik.

A lenyűgöző hatása előadást gyönyörű, ősrégi szüreti felvonulás követte, amely színpompájában, kimeríthetetlen bohóságában minden tekintetben méltó a világhírű szekszárdi bor ünnepléséhez.

Amikor pedig a ragyogó napsugarat a hold mosolya váltotta fel, a hatalmas emlévényen táncra perdült a fiatalság. Az nem bokréta volt már, hanem a tündérek táncát járó virágos rét...

A mulató Szekszárd és környéke földmives aranyifjúsága, amely boldog volt és büszke e napra...

Lehetett is!...

MÉZES JÁNOS.

Olvasd, ajánld és terjeszd
a páratlanul olcsó

VASÁRNAP-ot!

A BUDAPESTI RÁDIÓ

MŰSORA: 1933 OKTÓBER 15—21.

BUDAPEST I. 550.5 m

Vasárnap 15

9.15: Hírek. 10: Egyházi ének és szentbeszéd az Egyetemi templomból. Szentbeszédet mond Tóth Tihamér dr. 11.15: Evangélikus istentisztelet a Deák-téri templomból. Prédikál dr. Gaudy László, vallásitanítási igazgató. **Utána:** Időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. **Majd:** Az Operaház tagjaiból alakult zenekar: komoly zeneművek. **Szünetben:** „Rádiókrónika.” 2: Gramofonlemezek; operaáriák. 3: A földművelésügyi minisztérium rádióelőadás-sorozata. Rádai Gyula dr.: „A mezőgazdasági növényvédelem jelentősége számokban.” 3.45: „Egri szüret.” Helyszíni közvetítés. 4.30: „A községi képviselőtestületől az országgyűlésig.” Weiss István dr. előadása. 5: Időjelzés, időjárásjelentés. **Majd:** Pertis Jenő cigányzenekara. 6.15: „Golf-érem.” Aszlányi Károly vidám csevegése. 6.45: Kentner Lajos zongorázik. 7.25: „Muzsikáló versek.” Előadják Ignácz Rózsa és Csanády György. 7.55: Sporteredmények. 8.10: Helyszíni közvetítés a Pesti Színházból. „Áprilisi völegény.” Filmoperett 2 felvonásban. Irta Lakatos László és Bródy István. Zenéjét Szenes Andor verseire szerzette Hajós József. **I. felv. után:** Időjelzés, hírek. **Utána kb. 10.50:** Bodrics Béla cigányzenekara Szánthó Gyula énekszámaival.

Hétfő 16

6.45: Torna. **Utána:** Gramofonlemezek. 9.45: Hírek. 10: 1. A berlini kaland. Hadik András lovassbravúrja. 2. Fém-tárgyak kezelése a háztartásban. (Felolvasás.) **Közben:** Gramofonlemezek. 11.10: Vízjelzőszolgálat. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: Szmirnov Szergej balalajka-zenekara. Körülbelül 12.30: Hírek. 1.15: Időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 1.30: Állástalan Zenészek Szimfónikus Zenekara; Strauss János művel. 2.45: Hírek, piaci árak, árfolyamok. 3.30: A rádió diákkfőelőadása. „Két romvár.” 4: Asszonyok tanácsadója. 4.45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5: „Szarvasbögés idején.” Nadler Herbert előadása. 5.30: Gramofonlemez; táncdalok. 6.15: Német nyelvoktatás. 6.45: Magyar Imre cigányzenekara. 7.45: Kis Színpad. „Májusfa”. Dalosjáték egy felvonásban. Irta Tóth László. Zenéjét szerzte Szabados Béla. 8.45: Beethoven IX. szimfóniájának előadása a Zeneművészeti Főiskola nagyterméből. **Utána kb. 10.40:** Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. **Majd:** Mándits Jász-zenekara Szánthó Gyula énekszámaival.

Kedd 17

6.45: Torna. **Utána:** Gramofonlemezek. 9.45: Hírek. 10: 1. Biedermeier-furcsa-

ságok. 2. A képességvizsgálat. (Felolvasás.) **Közben:** Gramofonlemezek. 11.10: Vízjelzőszolgálat. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: Horváth Dundus cigányzenekara. Körülbelül 12.30: Hírek. 1.15: Időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 1.30: Guttenberg György szalonzenekara. 2.45: Hírek, piaci árak, árfolyamok. 3: Az Országos Testnevelési Tanács előadása. 4: „Két könny.” Arató Béla ifjúsági elbeszélése. 4.45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5: „Dollár a lúthátáron.” Csurka Péter elbeszélése. 5.30: „Gounod emléke.” A bevezetőt írta Papp Viktor. Gramofonlemez. 6.10: „A dráma és a film a XX. században.” Sebestyén Károly dr. előadása. 6.40: A Mária Terézia 1. honvédszalongezred zenekara; szórakoztató zene. 7.25: Az Operaház előadásának közvetítése. „A bolgoy hollandi.” Dalmü 3 felvonásban. Zenéjét és szövegét írta Wagner Richard. **Az I. felv. után:** Időjelzés, hírek. **Utána kb. 10:** Időjárásjelentés. **Majd:** Bura Sándor cigányzenekara. 11: Garay György jazz-zenekara.

Szerda 18

6.45: Torna. **Utána:** Gramofonlemezek. 9.45: Hírek. 10: 1. Deák Ferenc leveles-ládájából. 2. Petőfi: A szerelem átka. (Felolvasás.) **Közben:** Gramofonlemez. 11.10: Vízjelzőszolgálat. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: Magyar Tamás hegedül, Somogyi Olga énekel, zongorán kíséri Polgár Tibor. Körülbelül 12.30: Hírek. 1.15: Időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 1.30: Az államrendőrség zenekara; szórakoztató zene. 2.45: Hírek, piaci árak, árfolyamok. 3.30: A rádió diákkfőelőadása. „A faekétől a traktorig.” 4: Debreceni Kiss Lajos cigányzenekara. **Közben:** 4.45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5.15: „A ma életművészete.” Perlaky Lajos előadása. 5.45: Losonczy-Schweitzer Oszkár szalonzenekara. 7: „Háztulajdonos letem.” Szilárd János felolvasása. 7.40: „Az induló.” Zenés hangjáték. Irta Vándor Kálmán. Rendező Odry Árpád. **Utána kb. 9.40:** Időjelzés, hírek, időjárásjelentés. 10: Vitéz Tibor énekel, zongorán kíséri Polgár Tibor; operaáriák, műdalok. 10.30: Aradi Farkas Sándor cigányzenekara Dáni Dezső énekszámaival.

Csütörtök 19

6.45: Torna. **Utána:** Gramofonlemez. 9.45: Hírek. 10: 1. Magyar városok: Nyiregyháza. 2. Konyhagondok. (Halételek.) Felolvasás. **Közben:** Gramofonlemez. 11.10: Vízjelzőszolgálat. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: Az Egyetemi Énekkarok szólókvartettje; kardalok. Körülbelül 12.30: Hírek. 1.15: Időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 1.30: Virány László szalonzenekara. 2.45: Hírek, piaci árak, árfolyamok. 3: Az Országos Testnevelési Tanács előadása. 4: „Divatcsevegés.” Sz. Tüdös Klára elő-

adása. 4.45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5: A földművelésügyi minisztérium rádióelőadás-sorozata. Pálinkás András okl. gépészmérnök: „A kender és a len feldolgozása.” 5.30: Az Operaház tagjaiból alakult zenekar; szórakoztató zene. 6.45: Angol nyelvoktatás. 7.15: „Ami a háremből megmaradt.” Kristóf Károly utirajza gramofonlemezekkel. 7.55: Kis Színpad. „Szenzációt akarok.” Kürthy György hangtanzata. Közreműködik Molnár Emmi. 8.30: Zongoragordonka-szonáták. Előadja Petri Endre és Frank Lajos. 9.10: Időjelzés, hírek. 9.30: Pertis Pali cigányzenekara. 10.15: Külügyi negyedóra. 10.30: Időjárásjelentés. 10.35: Ney Dávid énekel, zongorán kíséri Polgár Tibor. 11.15: Pataky-jazz.

Péntek 20

6.45: Torna. **Utána:** Gramofonlemez. 9.45 Hírek. 10: 1. Időszerű anyag. 2. Tíz perc derű. (Anekdoták.) Felolvasás. **Közben:** Gramofonlemez. 11.10: Vízjelzőszolgálat. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: A Mária Terézia 1. honvédszalongezred zenekara. Szórakoztató zene. Körülbelül 12.30: Hírek. 1.15: Időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 1.30: Dohnányi Ernő dr. zongorázik. 2: Gigililemez; operaáriák, műdalok. 2.45: Hírek, piaci árak, árfolyamok. 3.30: A rádió diákkfőelőadása. „A magyar ember meg a vendége.” 4: „Át a küszöbön.” Sz. Szabó Mária elbeszélése. 4.45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5: „Husevő növények és egyéb csodák a pesti fűvészkertben.” Aczél Márton dr. előadása. 5.30: Horváth Rezső cigányzenekara. 6.15: Gyorsírási tanfolyam. 6.45: Zilahy Lajos felolvasása. 7.25: Az Operaház előadása. 1. Magyar Himnusz. 2. Angol Himnusz. 3. „Parasztszünet.” Németh Mária vendégfelléptével. Szövegét írta Targioni-Tosetti és Menasci. Zenéjét szerzette Mascagni P. 4. „Székelyfonó.” Kodály Zoltán daljátéka. 5. Rákóczi-induló. Berlioz átírásában. A „Parasztszünet után: Időjelzés, hírek. **Utána:** Időjárásjelentés. **Majd:** Veres Lajos cigányzenekara és Guttenberg György jazz-zenekara Kalmár Pál énekszámaival.

Szombat 21

6.45: Torna. **Utána:** Gramofonlemez. 9.45: Hírek. 10: 1. „A régi falu életéből.” 2. „Magyar népregék.” (Felolvasás.) **Közben:** Gramofonlemez. 11.10: Vízjelzőszolgálat 12: Déli harangszó. 12.05: Bertha István szalonzenekara. Körülbelül 12.30: Hírek. 1.15: Időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 1.30: Budai Gyurka cigányzenekara. 2.45: Hírek, piaci árak, árfolyamok. 4: A „Rádióélet” meseórája. 4.45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5: Rádió amatőrpósta. 5.30: Budapesti Hangversenyzenekar; külföldi és magyar szerzők művel. 6.45: Munkás-főóra. 7.15: Budai Dalárda; kardalok. 8: Időjelzés, hírek. 8.10: Operettrezslettek. Előadja Gere Lola, Szedő Miklós és a Budapesti Hangverseny Zenekar. Vezényel Polgár Tibor. 9.40: Időjárásjelentés, hírek. 9.50: Bura Károly cigányzenekara. 10.30: Gramofonlemez; operaáriák és tánczene.

GAZDASÁG ÉS HÁZTARTÁS

ROVATVEZETŐ: SCHANDL JÓZSEF DR.

A lószerszámok és gazdasági bőrneműek ápolása

Írta: Sárkány Ferenc

A gazdálkodás nem irigylendő gondjai között elég nagy szerep jut a lószerszámok, kocsibőrök, bakkan-csok, csizmák szakszerű és gondos ápolásának is.

Ilyen anyagok gondozásánál kétféle szempontnak kell döntő szerepet játszania. Minden gazdaságnak, természetesen az egyénnek is, elsősorban az az érdeke, hogy a bőrneműek életét, helyesebben használhatóságának időtartamát minél nagyobb időre biztosítsa, másodsorban pedig, hogy e gondos előrelátás következtében megszabaduljon a nagy anyagi kiadásoktól, melyekkel egyrészt azok javítása, másrészt pedig újabb beszerzések járnak.

Az a bőrnemű azonban, amit mindennap használatba veszünk, az idő viszontagságainak: az esőnek, havazásnak, napnak, szélnek, a pornak, az évszakok változásai szerint állandóan ki van téve.

Nagy gondot kell tehát fordítanunk azok állandó és szakszerű kezelésére, mert csak ily alapon kerülhetjük el a varrások fésítését, a bőr szakadását, a kopást, a repedezést, a foszlást. De nem kell bővebben magyarázni, hogy a bőrnek egy kis maradék disznózsírral való bekenése egyáltalában nem használ, hanem kimondottan káros. A bőr kis lukacsai a por, piszok belekerül és különösen jól érzi magát, ha ráadásul még rá kenünk egy kis zsiradékot, mert ezáltal feltétlenül biztosítjuk, hogy onnant a bőr finom lukacsáiból többé ki nem kerül és pusztító, romboló munkáját egész nyugodtan végezheti. Még a vasat is megmarja az idő vasfoga, még a vasat is be kell vonni, meg kell védeni rozsdavédő festékkel, hogy tartósságát, ellenállhatóságát előmozdítsuk.

Mi a szerkesztőségünkbe érkező állandó kérdézősködések és panaszokkal kapcsolatban hivatkozunk egy évek óta forgalomba jövő és a gazdaságközönség széles rétegeiben ismert kiváló magyar készítményre, amely

a mai technika lehetőségeit mind magában foglalja.

A bőrneműek vízhatlanságára, puhítására, festésére kiválóan megfelel azon elsőrendű vegyi összetételű anyag, amely „Üstökös“ törvényesen védett folyékony bőrápoló néven van forgalomban.

Gyümölcsstermesztés a szántóföldön

Amerikában, Olaszországban igen divatos eljárás a szántóföldi gyümölcsstermesztés. Nálunk is láthatni itt-ott tágan ültetett gyümölcsfasorokat a szántóföldön, melyek közt még gabona vagy más termés is termelhető.

Bizonyára sok gazda arra gondol ennek láttára, hogy „kár árnyékot vető fákat ültetni a szántóra“. Kétségtelen, hogy ezzel kevesbedik a gabonatermés, de ezt előreláthatólag bőven pótolja a termőre vált fák gyümölcse. Különösen áll ez napjainkban, mikor a gabonát alig sikerül értékesíteni, míg a gyümölcsnek elég jó ára van.

Egy kiváló kertészeti szakférfi így okoskodik: „Egy kat. hold föld jó viszonyok közt terem 10—15 mm buzát, mely 10 pengőjével 100—150 pengő bevételt jelent. Ezzel szemben, ha kat. holdanként nem több, mint 20 darab gyümölcsfát ültetünk, ezek termőre fordulva, egyenként legalább teremnek 50 kg gyümölcsöt, melynek kg-ját 20 fillérjével számítva, egy fa után 10 pengő, 20 fa után 200 pengő a bevételünk. Emellett még mennyi tér marad a szántóföldön egyéb termés termelésére!“

Ha szántóföldi gyümölcsstermesztésre határozunk el magunkat, akkor olyan fajt termeljünk, mely vidékünkön jól terem. Ha különböző fajt és fajtákat ültetünk, akkor úgy válogassuk őket össze, hogy gyümölcsük egy időben érjen s így könnyebb legyen a megőrzés.

A sorok távolsága egymástól 30—35 méter legyen, a sorban pedig egyik fa a másiktól 10—12 méterre legyen ültetve. A sorok a széljárással egyező irányban húzódjának; úgy az első szélvédője lesz a sor többi fájának.

Míg a fák fiatalok, addig csak mindkét oldalról 1.5—1.5 m sávot hagyunk a gyümölcsfák térszükségletére, de ha már nőnek, akkor a lombozat arányában növelni kell talajterületüket. Míg a fák fiatalok, addig alattuk kapásnövények termelhetők, mikor azonban már teremnek és lombjuk nagyobb, akkor e sávok termelésre nem lesznek alkalmasak. A sorok közti megmaradt széles terület azonban mindig alkalmas marad bármely szántóföldi növény termelésére.

Apró jó tanácsok

A mogyoró nálunk szépen diszlik és így kívánatos volna ennek nagyobb-mértvű termelése, mert jó áron volna értékesíthető. A magról nevelt tövek 5—6 éves korukban kezdenek teremni. A bujtások utján nevelt tövek korábban kezdenek teremni és így egye-vevendők. Ajánlatos fajták a Hallei óriás, a Lambert és a Bollwillei mogyorók. Homoktalajban, ha az jóminőségű és eléggé nyirkos, jól diszlenek és elég bőven teremnek. A bokrok távolsága 2—3 méter legyen és így gyümölcsfák közé, mint köztes növények is ültethetők.

A maglucernák fejlődésére és ezek megkötésére jó hatással volt legtöbb helyen a száraz és meleg augusztus. Igyekezzünk a maglucernát minél szárazabbban betakarítani s amennyiben azonnal nem csépelhetjük el, kaszalozzuk be gondosan s szalmázzuk le a kaszal tetejét a megázás veszélye ellen. Ha a maglucerna kaszálásakor elvétele arankás foltokat találunk, ezeket ne kaszáljuk az egészséges lucerna közé, hanem hagyjunk a foltok körül legalább 1 méter széles kaszalatlan övet. E foltokról iparkodjunk az arankát kiirtani!

Gabonát ne adjunk el mintázatlanul, hanem csak jó mintával és a szokványminőség kikötése mellett. Különösen gyengülő árak esetén a vevők minden lehető és lehetetlen címen kifogásolják az árut. Ezért fontos, hogy a szállítandó árunak teljesen megfelelő, hü minta mellett történjék az eladása, hogy kifogásolás esetén a hü minta megvédhesse az eladót a tőzsdei szakértő-bizottság előtt. Azt is tapasztalhatjuk ezidén, hogy a finom jellegű tiszai buzatételekre igen sok esetben a feladó állomáson a teljes budapesti tőzsdei árat is el lehet érni. Az ilyen buza termelői ne hagyják magukat megtéveszteni azzal, ha a kereskedő oly budapesti árat ajánl, melyből a fuvar levonja. Nagyon hálálatlan dolog ugyan a jóslás, de szakértők körök úgy vélik, hogy az exportminőségnek megfelelő, acélos, piros buzák árában emelkedés várható.

A borsószisíket a borsóból úgy távolíthatjuk el, ha februárban 20—25 fok melegre fűtött szobában 2 cm. vastagon szétterítjük s pár napig itt hagyjuk. Pár nap múlva a zsisíkek kimásznak a magvakból, de köztük maradnak. Ha ezt észrevesszük, rostáljuk át a borsót olyan rostán, melynek hézagain a zsisíki átcsúszik, de a borsó nem. Az áthullott zsisíkeket forró vízben megölhetjük.

A VASÁRNAP

új előfizetési árai:

negyed évre . . . . 1 pengő
fél évre . . . . . 2 „
egész évre . . . . . 4 „

Legszebb, legjobb és legolcsóbb falusi hetilap!

Borpiaci tájékoztató

Azt hiszem, hogy még a legeldugottabb kis bortermelő falvakban is tudomást vettek a szőlősgazdák a már nyolc hét óta tartó boremelkedésről. Nagyon sok bortermelő érezhette ennek a szilárdulásnak üdvös hatását. Azt mondhatjuk, hogy az idei szeptember sokkal több hasznot, illetve ár-többletet hozott a gazdáknak és kereskedőknek is, mint a múlt évi.

Sokan arra számítottak, hogy a mai fokonzó 2.4—2.5 filléres kommerceborárak tülhajtottak, tehát az új bor megjelenése előtt újból árlemorzsolódás következik be. Jóleső érzéssel állapíthatjuk meg, hogy ezidén ez a feltevés nem vált valóra, az árak igenis most is tartják magukat és alig lehet már óbort még 30 filléres áron is venni 11—12 fokos kommerc-minőségben.

Még leginkább a 14 fokos és annál erősebb finom édeses fajborok kerülnek felszínre, melyekért 30—45, sőt a Dunántulon és Tokaj hegyalján 50—80 fillért is elkérnek. Megemlítésre érdemes, hogy a tokaji borok iránti kereslet az áremelkedés óta az egész országban fokozódik. Ezelőtt még csak két évvel is az Alföldön alig vették a tokaji bort; a céltudatos, kitarító propaganda, melyet a magyar sajtó elismerésreméltóan végzett és ma is végez, továbbá az elszaporodott termelői kimerések, melyekben a fogyasztóközönség olcsó pénzért megismerhette a valódi finom tokaji fajborokat, újból a borok királyává tették a híres tokaji szamorodnikat, aszszukat, másást és pecsenyeborokat.

Hatalmasan előretört a balatonmélteki (badaacsonyi, füredi, arácsi, stb.) nehéz, édeskés pecsenyebor, melyet különösen a külföld vásárol szívesen. A termékilátások mennyiség tekintetében — a legutóbbi két hét alatt tartó szép, derűs időjárás hatására — javultak. Sok helyütt már attól lehetett tartani, hogy a szőlők egyáltalán be sem tudnak érni. Tényleg vannak olyan vidékek, ahol nagyon elmaradtak a szőlők, ma is teljesen zöldek a szemek és csodának kell jönnie, hogy azok valamennyire mégis beérjenek. Szerencsére ilyen szőlőterület nem sok van, a nagy zöme a szőlőknek remélhetőleg eléri a 16—18 cukorfokátlagot, ha október végéig szép, derült időben száron maradhatnak a fürtök.

Jelenleg a korán érő mézes, ezerjó stb. szőlők szórványos szüretelése 14—17 fokot mutat, több ezer hektoliter ilyen must kelt el Hevesmegyében borra átszámítva szeszfokonként

1.7 filléres áron seprösen, helyi pince.

A hangulat mindenesetre kedvező az ujbórák kialakulása tekintetében, mivel nincs nagy óborkészlet, mint a múlt ősszel, amikor a szépen megindult áremelkedést alaposan visszazsorigította a szüret alatt és után felszínre került hatalmas óbormennyiség.

Nincs ma több, mint 4—500.000 hektoliter óbor az egész országban és ennek is legnagyobb része palackozási célokra szolgál, melyet tehát a tulajdonosok nem is adnak el nagyban. A hosszas esőzés folytán rosszul sikerült virágzás, a szemek elrugása, a peronoszpóra, sokhelyütt a molykárók, majd mindennek tetejébe az augusztusi hatalmas viharok és jégesők lényegesen csökkentették ezidén a szőlők terméshozamát. Szerényen számítva legalább 6—700.000 hektoliterrel, de számos szakember szerint közel egy millió hektoliterrel is kevesebb lehet ezidén a bortermés a múlt évinél.

Ez pedig annyit jelent, hogy azoknak a gazdáknak, kiknek elfogadható minőségű boruk terem, jobb árakat fizetnek majd a vevők a tavalyiaknál.

Novembertől februárig lesz még elég kénysereladás, lesznek 20 fillér alatti boreladások is, de ez az alacsony ár a tavasztól kezdve (májustól) ugyanugy el fog tűnni, mint ezidén a februári szégyenletes fokonzó 1.1 filléres kommercebor! Mivel csakis a belföldi fogyasztásra lehet a bortermelőknél komolyabb mértékben számítani, fennáll az a lehetőség, hogy ha a borárak tulmagasra emelkednének a kicsinybeni árusításnál, úgy a fogyasztás visszaesik.

Ez pedig veszedelmes jelenség volna a borra, mert ha már sikerült a magyar fogyasztóközönséggel megkedveltetni a jóféle magyar borokat, ezt az eredményt nem tanácsos kiengedni a gazdák kezéből. Nem ugorhatnak tehát a borárak túlságosan magasra, de remélhető, hogy a jó kommerceborokért (11—12 fokos) megkapják majd a gazdák a literenkénti 30—35 filléres árat májustól, mely jó szemtermés esetén (ha lesz aratáskor borfogyasztás) jövő augusztustól megközelíti a 40 fillért is. Azt hiszem, valamennyi gazdatestvérem megelégedne, ha néhány évig ezt a leendő 35—40 filléres borárát állandósítani tudnánk.

A csemegezőlők iránti kereslet elég élénk, kár, hogy nem eléggé édesek ezidén az ilyen csemegefajok; a késő-érők még október végéig a tőkén maradnak, ezek a fajok tehát bizonyára jobban beérnek. A csemegezőlők téli

eltevéséről — mint most időszerű kérdésről — a legközelebbi számban írok. Olvassák majd figyelemmel és az egyes eljárás módokat kíséreljék meg kicsiben mindazok a gazdatársaim, kik ezzel a fontos kérdéssel komolyan foglalkozni kívánnak.

Irsai M. József.

GAZDATUDÓSÍTÓ

Omge-gyűlés.

Évadnyitó ülést tartott Budapesten október hó 7-én az Országos Magyar Gazdasági Egyesület. A tanácskozást Mutschenbacher Emil igazgató tájékoztatója vezette be, amely kiterjedt a mezőgazdaságot érdeklő minden kérdésre. A terményértékesítéssel foglalkozva ismertette Döry Frigyes indítványát, amely a buza- és rozsfesleges értékesítésének biztosítására vonatkozik és azt tartalmazza, hogy a gyengébb minőségű rozst és búzát boletta megértés mellett cozinálják. Az indítvány további része szerint korlátozni kell a gabona ki-örlését és sürgeti, hogy ne csak hátrálékokat, hanem a folyó adót is gabonában lehessen fizetni. A vita során Purgly Emil volt földművelésügyi miniszter azt hangsúlyozta, hogy feltétlenül meg kell szervezni a belső fogyasztást és az exportot, valamint magát a termelést is. Az egész magyar termelést csoportosítani kell és be kell állítani az értékesítés szolgálatába. Hogy ennek mi a jelentősége, azt legjobban a kukorépatermelés terén létrejött tömörülés illusztrálja. A gazdatársadalom számára olyan tömörülést kell létesíteni, amelybe önfegyelmérés révén, vagy kényszerítés alapján lép s aláveti magát a gazdálkodás irányításának. Ehhez kerettörvény szükséges és ennek a megvalósítása érdekében kell szót emelni. A felvetett gondolatot széleskörű vita követte.

A sertéshizlalás helyzete.

A Magyar Gazdaságkutató Intézet által készített és most kiadott jelentés szerint a zsirsertéshizlalásnál a beállítások száma augusztusban is igen alacsony volt. Ezek szerint a valószínű felhozatal a téli hónapokban nemcsak a jelenlegi nagy felhozatalhoz képest fog visszaesni, hanem valószínűen még a tavalyi felhozatal mértékét sem fogja egészen elérni. Az új beállítások tekintetében a jelentésttevő gazdák továbbra is tartózkodó magatartást jeleznek. A husser-téshizlalás valamelyest élénkült. Az augusztusban beállított husser-tések száma valamivel nagyobb volt, mint 1932 augusztusában. A jelenleg hízó zsirsertéshizlalás jóval nagyobb a tavalyinál, míg a husser-tésállomány a tavalyit alig haladja meg.

Kedvezményes áru cukrot kapnak a méhészek.

Az Országos Magyar Méhészeti Egyesület és Szövetség kérésére a pénzügyminiszter az inséges méhesaladók őszi felségítésére 5 vagon kedvezményes adózású tiszta kristálycukrot engedélyezett. A méhesaladók felerősítésére szolgáló cukrot az Egyesület fogja kiosztani. A cukor ára kilogrammonként 85 fillér. Megrendelőlevélért az egyesülethez kell fordulni, 24 filléres postabélyeg mellékelése mellett (Budapest, IX., Üllői-ut 25.).

Kolauch-faiskola (Szeged)
nagyválasztéku és elsőrendű
növényanyaggal szolgál.

ASSZONYOKNAK, LEÁNYOKNAK

Egerek és patkányok irtása

Kellemetlen vendége lakásunknak a háziégér, amely mindent megrág, papírost, bőrt, ruhaneműt. Leginkább ott szaporodik el, ahol ételhulladékot, lisztet, gabonát talál. Méreggel és fogókkal védekeznek ellenük, legjobban bevált egérintő azonban a macska.

Ha nem akarunk mérgezett ételt szétszórni a lakásban, liszttel és porcukorral összekevert keserümandulát hintsünk el a gyanús helyeken, attól gyorsan kipusztulnak az egerek. Vidéken, ahol különösen sok az egér, fél kiló rozslisztet keverjünk össze csirizzel, adjunk hozzá 50 gramm buza-lisztet, 10 deka krómsárgát, kevés cukrot és ezt a keveréket tegyük ki családoknak. Az egérfogókat egy-egy egér hurokrakerülése után alaposan forrázzuk ki, hogy az elpusztult egér szaga eltűnjék belőle, különben hiába várunk újabb áldozatra.

Az egérnél sokkal kártékonyabb és veszedelmesebb a patkány, mely, ha elszaporodott, csak heteken át tartó, rendszeres irtással pusztítható ki. Hogy megakadályozzuk letelepedését, ételhulladékot ne tőrjünk a házban és tapasszunk le minden, számára alkalmas buvóhelyet. A patkányok irtására különféle csapóvasakat, vermeket, hordókat használnak, ahol azonban már elszaporodtak, ott már csak mérég, patkányfogó kutya és macska segít.

A mérget mindig olyan ételbe keverjük, amilyenhez a patkány tartózkodási helyén nem juthat, például lisztraktárakban husfélékbe, hentesüzemekben kenyérbe, lisztbe. Tanácsos először néhány napig mérgegmentes étellel bizonyos helyekre szoktatni a patkányokat és azután ugyanabban az ételneműben adni be nekik a mérget. Ugyanazt a szert azonban nem lehet heteken át használni. Ha valamely méreggel három napig irtunk, néhány hetes szünetet kell tartanunk és csak azután foghatunk hozzá újra más méreggel a pusztításhoz.

A családok készülhet ásványi mérgegel, mint az arzén, sztrichnin, vagy foszfor, ezeknek alkalmazása nagy óvatosságot igényel. Vannak azonban növényi patkánymérgek is, melyek az emberre nézve nem jelentenek veszedelmet. Ilyen a tengerihagyma, melyet felaprítva, mégegyszer annyi darált lóhussal, vagy tengeri darával keverünk össze, adunk hozzá lisztet, tejet, vagy vizet és ebből a masszából egy-egy evőkanálnyit újságpapírosba göngyölvé, több helyen kirakunk. A tengerihagymát csak megbízható kereskedőtől vásároljuk, mert gyakran hamisítják.

Kipróbált patkányirtószerek még a következők:

50 rész lisztet 100 rész tejjel, 10 rész faggyúval és 1 rész konyhasóval elkeverünk, 20 percig gőzben melegítjük, azután 40 rész reszelt tormát adunk hozzá.

Vagy: gipszport, finomra tört cukrot és lisztet egyenlő mennyiségben összekeverünk és három-négy papírtálcára helyezjük. Mindegyik mellé egy vízzel telt lapos edényt állítunk. A patkányok a gipsztől megszomjaznak, vizet isznak rá és akkor a gipsz megkeményedik a gyomrukban.

Egerek és patkányok irtására jól bevált még a foszforos-sajt is. A foszfort a gyufafejekről faraghatjuk le. Ezer gyufaszál száz patkány elpusztításához elég.

A pincében elszaporodott patkányokat végleg kipusztíthatjuk, ha a falat, padlót, mennyezetet vasgáliccal kevert mészsoldattal bemázoljuk és minden patkánylyukba, padlóhasadékba vasgáliczkristályokat helyezünk.

Ételreceptek

Máj- rizsleves. Vegyes zöldséget egy hagymával megpirítunk, felöntjük vízzel és sóval, borssal fűszerezve lassan főzzük. Negyedkiló borjú- vagy sertésmájat finomra megdarálunk, adunk hozzá kevés reszelt hagymát, 2 egész tojást, törött borsot, 1 kanál lisztet és annyi morzsát, hogy palacsintátészta keménységű legyen. A májas anyagot áttörve, folytonos keverés mellett, belefőzzük a leszűrt levesbe.

Paradicsomos káposzta. Egy kiló édeskáposztát meggyalulva, keveset beszóva, zsírban párolunk. Világos rántást készítenek, melyet előbb kevés hideg vízzel, majd paradicsompürével felengedünk, azután kevés sóval és cukorral ízesítve a káposztára öntjük és tálaláskor két evőkanál tejfelt adunk hozzá.

SZÖVETKEZETI ÉLET

A hitelszövetkezetek kerületi értekezleteket tartanak

Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelekébe tartozó hitelszövetkezetek ez év júniusában megtartott kongresszusa egyik határozati javaslatában kimondta, hogy szükségesnek tartja a múlt évben megkezdett kerületi értekezletek további folytatását és rendszeresítését. Az OKH vezetősége tehát megtette az előkészületeket arra, hogy az őszi hónapokban az ország különböző vidékein a hitelszövetkezeti vezetők bevonásával ismét értekezleteket tartson. A központ igazgatósága helyes uton járt akkor, amikor a kerületi értekezletek rendszerét bevezette, még pedig abból a célból, hogy a falusi hitelszövetkezetek és az OKH között fennálló kapcsolatokat minél inkább kimélyítse

s egyben alkalmat nyújtson arra is, hogy a hitelszövetkezeti vezetők a mai nehéz gazdasági és pénzügyi viszonyok hatása alatt szerzett tapasztalataikat egymás között kicseréljék, a központ vezetőségével közöljék és egyben a központtól a szövetkezeti és üzleti élet terén szükséges útmutatásokat a közvetlen eszmecsere útján megkapják.

A magyar mezőgazdaság válsága különleges feladatok elé állítja a magyar hitelszövetkezeti mozgalmat. A hitelszövetkezeteknek ugyanis ma elsősorban számolniuk kell a válsággal küzdő gazdatársadalom nehéz helyzetével s megértő, kiméletes bánásmódot kell tanusítaniok azokkal a jóhiszemű adósokkal szemben, akiknél nem a fizetési hajlandóság, hanem a fizetőképesség hiányzik.

De emellett egy másik nehéz és fontos kötelesség is hárul a hitelszövetkezetekre. Nem szabad ugyanis felednünk, hogy azok a hatalmas összegek, melyeket a hitelszövetkezetek az évek folyamán tagjaik között kihelyeztek, legnagyobb részét a falusi kisemberek összegyűjtött filléreiből, apró megtakarításából kerültek ki s éppen ezért a hitelszövetkezeteknek arra is ügyelniük kell, hogy anyagi erőlközlésüket, a reájuk bízott pénzeket és nem utolsósorban: a beljükhelyezett bizalmat a jobb idők számára átmentsék.

Ennek a kettős feladatnak az összegegyeztetése nem könnyű dolog s különösen a mai viszonyok közepette sok tapasztalatra, tájékozottságra és szaktudásra van szüksége annak, aki valamely hitelszövetkezet élén áll és annak ügyeit irányítja. Ezért megvagyunk győződve arról, hogy a hitelszövetkezeti közvélemény örömmel fogadja a kerületi értekezletek rendszeresítésének hírét, mert ezek az értekezletek új erőt, reménységet és útmutatást fognak nyújtani a jövő hitelszövetkezeti munkássághoz.

A Gazdák Biztosító Szövetkezete bevezette az átalánybiztosítást. A biztosítási szövetkezetek legfontosabb feladata a kisegyszociális biztosítása és kártól való megóvása. A Gazdák Biztosító Szövetkezete is eredetileg ezt a munkát tűzte ki legfőbb céljává és most mind nagyobb gondot fordít a kisemberek, elsősorban pedig a kiscgazdák-nak a biztosítás munkakörébe való bevonása érdekében. Erre a célra legalkalmasabbnak az átalánybiztosítás mutatkozik, ami azt jelenti, hogy a gazdaság összes, de különböző tűveszélységi ingóságai egy átlagos átalánydíjjal biztosíthatók. Az átalánybiztosítás tehát felöleli a gazda állatjait, gazdasági felszerelését, összes szálas- és szemesterményeit, házi ingóságait és egyéb, a gazdaságban található éghető ingóságait külön-külön tételben, de egységes átlagos átalánydíjjal. Ez az átalánydíjtétel 1000 pengő biztosítást összeg után 3-6 pengőt tesz ki.

H I R E K

Fetser Antal győri püspök halála

Október hó 6-án, pénteken, hosszabb betegeskedés után elhunyt Fetser Antal győri megyéspüspök, életének 72-ik évében. A közszeretetten álló főpapot, aki a háboru első évétől kormányozta egyházmegyéjét, október hó 9-én helyezték örök nyugalomra. A gyászszertartást szentmise előzte meg, amelyet Serédi Jusztinián bíboros-hercegprímás végzett fényes papi segédlettel. A temetésen egyházi, világi és katonai előkelőségek s a hívők tizezrei vettek részt. Megjelent Imnitzer dr. bécsi hercegérsek is, valamint Gömbös miniszterelnök és Hóman kultuszminiszter a kormány képviselőiben. Az elhunyt főpásztor két évvel ezelőtt ülte 25 éves jubileumát s ugyanakkor elnyerte az első osztályu nagy érdemkeresztet.

A Nemzeti Munka Hétre féláron lehet Budapestre utazni. A TESz nagy propaganda-hét keretében társadalmi kongresszust tart, amelyen minden foglalkozásnak érdekképviselőt egybekötni és felölelni óhajtja. A megnyitó november hó 11-én lesz a TESz székházában, a rákövetkező hét napjain a szakkongresszus. A termelő foglalkozási ágak, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem kiállítások kereteiben is hatalmas demonstrációkat rendeznek. A hazafias magyar női egyesületek együttes munkájukat „Otthon és technika” című kiállítás keretében mutatják be. A Nemzeti Munka Hétre felutazók már november 8-tól kezdve egészen 22-ig féláron utazhatnak Budapestre.

A debreceni halastavaknál „ékfarku halfarkas” lőttek. Végh József halászmester a napokban a hortobágyi halastavaknál páratlanul ritka madarat lőtt, melyről Nagy Jenő egyetemi magántanár, a kiváló ornitológus, megállapította, hogy neve „ékfarku halfarkas” és a legészakibb földterületről származik. A mi madaraink közül leginkább a sirályra hasonlít, de két középső farktolla hosszú és nyársalaku. Ez a ritka zsákmány azokkal a madarakkal érkezett, amelyek minden év őszén, amikor a madarak vándorolnak, fel szokták keresni a hortobágyi pusztát.

A termésbecslés végleges adatai

Az október hó 7-én közzétett hivatalos termés- és vetésjelentés szerint a főtermények hozama így alakul: buza 24.5 (17.5), rozs 9.4 (7.6), árpa 7.7 (7.2), zab 3.2 (3.1), tengeri 18.2 (24.3), burgonya 20.6 (15.5), cukorrépa 8.8 (8.5). (Zárójelben a tavalyi adatok).

Tölgyes István dr., a Faluszövetség igazgatója, a kétvi németajku ovodások között.

A Reviziós Liga tiltakozógyűlést rendez a pozsonyi és kassai magyar sérelmek miatt. A egész magyarság felháborodva vett tudomást arról az újabb önkényes cseh intézkedésről, amely egy tollvonással eltiltotta a magyar nyelv használatát Pozsonyban, az ősi koronázó városban és Kassán, Rákóczi fejedelem nyugóhelyén. A Magyar Reviziós Liga szervezetei a vidéki városokban most tiltakozó nagygyűléseket rendeznek a cseh önkényeskedés ellen. A nagygyűléseken tiltakozni fognak az ellen, hogy Pozsonyt és Kassát, e két nagy magyar kulturvárost még a kisebb-ségi városoknál is alacsonyabb, szomorubb sorsba helyezték, hogy Pozsony és Kassa magyarjait teljesen elütötték anyanyelvük használatának természetes jogától, hogy a magyar lapokat sorra betiltják és a magyarok legjobbjait börtönbe vetik. A Reviziós Liga nagygyűlésének bizonyára nagy visszhangjuk lesz a tárgyilagosan ítélő külföldön is.

Elmulás...

Szép őszi délután
Sétálok a gáton,
Sötétzöld levelek
Sárgulnak a fákon.

Oly szomorú vagyok
Falevélhulláskor,
Bánatos a szívem,
Nem olyan mint máskor.

Oh, ha az ember is,
Mint a fa, tavaszkor:
Megelevenedne
Minden kikeletkor!

Irtta: FURKA ANDRÁS,
(Dévaványa.)

Kapi püspök a kormány működéséről

Október hó első hetében rendkívül népes ülést tartott a dunántúli evangélikusok egyházkerülete Sopronban, az elmúlt munkaesztendő megbeszélésére. Kapi Béla dr. püspök nagyszabású jelentést terjesztett a közgyűlés elé, amelyben a kormány működésére is kitér. Megállapítja, hogy a kormány a keresztyén követeléseket nemzetfenntartó értékeknek tekinti, megbecsüli és másokkal megbecsülteti. Szolgálatnak tekintí munkáját, nem pedig uralkodásnak. Törődik a néppel, melléje áll, szól hozzá és meghallja szavát. Jelentésében kitér a püspök az álláshalmozás kérdésére is, amelynek megszüntetését anyagi, de még inkább lelki szempontból tartaná nagyjelentőségűnek. Végül a felekezetek békéjét és együttműködését óhajtja és hangsúlyozza.

A nagygyűlés keretében közgyűlést tartott a Dunántúli Evangélikus Lelkészegyesület és üléseztek az evangélikus papnék is. A Dunántúli Luther-Szövetség tanácskozását a templomban tartották. Az egyházkerület Gyámintézete ugyancsak közgyűlést tartott.

A földmívelésügyi miniszter diszpolgársága. Kállósemjén képviselőtestülete Kállay Miklós dr. földmívelésügyi minisztert a község diszpolgárává választotta. A diszpolgári oklevelet október hó 15-én diszkozgyűlés keretében adják át a földmívelésügyi miniszternek.

A Rothschild báróné eszételeki kastélyáról. Csételek község is ott esik valahol az oláhoktól megszállott bihar-szilágysági részekben. Itt a hegyek alatt máig fennáll az egyik Rothschild bárónénak, a bihari első zsidó főszolgabíró, lovag Wertheimstein Rózi leányának a kastélya. Ennek is van érdekes, sőt borzongató története. A házat építő építész szerelmes lett a szép Rothschild bárónőbe, s amikor felépítette a kastélyt, nekiindult minidjárt szerelmet is vallott a kastély urnőjének, s Wertheimstein Rózi lovaglóstórával arcul vágta a trubadurt. Az építész sarkon fordult, elrohant és óra múltán már ott lógott az egyik gerendán holtan... Felakasztotta magát s Rothschildné azóta sem tudja átlépni a eszételeki kastély küszöbét.

Radványi László halála. Radványi László dr., kormánytanácsos, az Az Üzlet hetilap szerkesztője, a Magyar Szaklapok Országos Egyesületének ügyvezető-elnöke, a Nemzetközi Szaksajtó Szövetség elnöke, az osztrák arany diszjelvény tulajdonosa, október hó 3-án délután, életének ötvenhetedik évében elhunyt. Radványi László temetése október 5-én, esütörtökön déli tizenkét órakor ment végbe a Kerepesi temetőben, nagy és bensőséges részvét mellett.

68.000 orsó és 1851 szövőszelek dolgozik a magyar gyapjuiparban

Október hó 4-én a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara helyiségében tanácskozára ült össze a Nemzetközi Gyapjuszövetség által összehívott konferencia. Az ülésen tizenkét ország gyapjutermelőinek, kereskedőinek és textiliparának kiküldöttei jelentek meg.

A megnyitó ülésen résztvett a magyar kormány képviseletében Kállay Miklós földmivelési miniszter, aki hosszabb beszédet mondott. Utána Popovits Sándor, a Magyar Nemzeti Bank elnöke, a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara magyar bizottságának nevében üdvözölte a konferenciát. Babarczy István báró a székesfőváros üdvözlését tolmácsolta, majd Székács Antal felsőházi tag a Budapesti Kereskedelmi Kamara részéről, a gyapjuszakosztály részéről Dischka Győző dr. elnök beszélt. Az üdvözlő beszédekre Maurice Dubrulle, a Nemzetközi Gyapjuszövetség elnöke válaszolt.

A konferencia legjelentősebb eredménye, hogy megállapodott az egységes gyapjuminősítési szabványban és azt magáévá tette. Ez a jövőben sok nehézséget és vitát fog kiküszöbölni és megkönnyíti a gyapjukereskedelem munkáját. A kongresszus másik fontos tárgya a nemzetközi vámhelyzet rendezése lett volna. Egyelőre azonban nem sikerült a gyapju, valamint gyapjuárak vámjának csökkentésében megegyezni.

Rendkívül érdekes része volt a tanácskozásoknak, amely a gyapjufogyasztás propagandája kapcsán az ipar teljesítőképességével foglalkozott. Kiderült, hogy Magyarországon 68.000 orsó és 1851 szövőszelek van az iparban, vagyis még mindig hátul áll, mert az első helyet Anglia foglalja el 7.8 millió orsóval és több mint száz-ezer szövőszelekkel.

Mi a magyarázata a skót férfiak szoknyaviseletének? A világ cserkészzeinek gödöllői nagy összejövetelére angol és skót nyás skót cserkészek is egész kis hadsereggel eljöttek. Kecskemétre és a Bugacra is lementek jópárszázán s a kecskeméti lányokat különösen a skót cserkész fiúk ősi szoknya viselete ragadta meg. A kíváncsi kecskeméti lányok a Kecskeméti Közlöny szemfüles tudósítójával azután meg is kérdeztették a szoknyás skót cserkész fiúk egyik vezető tisztjétől: Rev. S. Laurence edinburghi kolleziumi igazgatótól, hogy tulajdonképpen mi az eredete és magyarázata ennek a színes szoknya viseletnek? A skót cserkésztest magyarázata igen érdekes. Kiderült, hogy ez a „szoknya“ 4. vagy 6 méter posztóból készül és tulajdonképpen nem — szoknya . . . Inkább lepedő alakú, a deréknál és lent egy-egy tüvel tűzik össze s úgy csavarják magukra. A különböző színek az egyes családok nemességét jelentik s ugyanolyan jelentőségűek, mint a magyaroknál a családi címerek.

Szivugarban . . .

*Szivugarban szántogattam,
Bánatrögöt hasogattam.
Készültem a buvetésre
El is tettem mind jó mélyre,
Hátha majd a jövő nyáron
Öröm lesz az aratásom . . .*

*Holló volt a hantolója,
Könnyeső az áztatója.
Szivugarba mit se vetnék,
Nem két más csak elsirt emlék,
Bánatmagból bánat fakad,
Aki but vet, but is arat . . .*

Irtá: GYULAFY.

„Kalocsai ház“ létesül. Tormay Géza dr. kereskedelemügyi államtitkár Kalocsán idegenforgalmi szempontból a város viszonyait tanulmányozta. Mint ismeretes, Kalocsának és vidékének szinte páratlanul álló ősi festői viselete van, amely óriási feltűnést keltett a Gyöngyösbokrétá bemutatón is. Tormay Géza dr. nagy elismeréssel nyilatkozott a tapasztalatról és megígérte közbenjárását, hogy a mezőkövesdi „Matyóház“ mintájára az idegenforgalom előmozdítása céljából „Kalocsai ház“-at létesítsenek.

Földmunkásszerszámok kedvezményes vasúti szállítása. A kereskedelemügyi miniszter az OKH földmunkás vállalkozó szövetkezeteinek felterjesztésére utasította a MÁV igazgatóságát, hogy a földmunkásoknak (kubikosoknak) kedvezményben részesített utazásaik alkalmával a munka érdekében utipodgyázként magukkal vitt szerszámaikra, munkaeszközeikre a podgyászviteldijakat 50 százalékkal mérsékelve bocsássá meghatározott feltételek mellett alkalmas módon rendelkezésre.

Az áruuzsora ellen indított küzdelem uttörői és harcosai a

„HANGYA“ SZÖVETKEZETEK

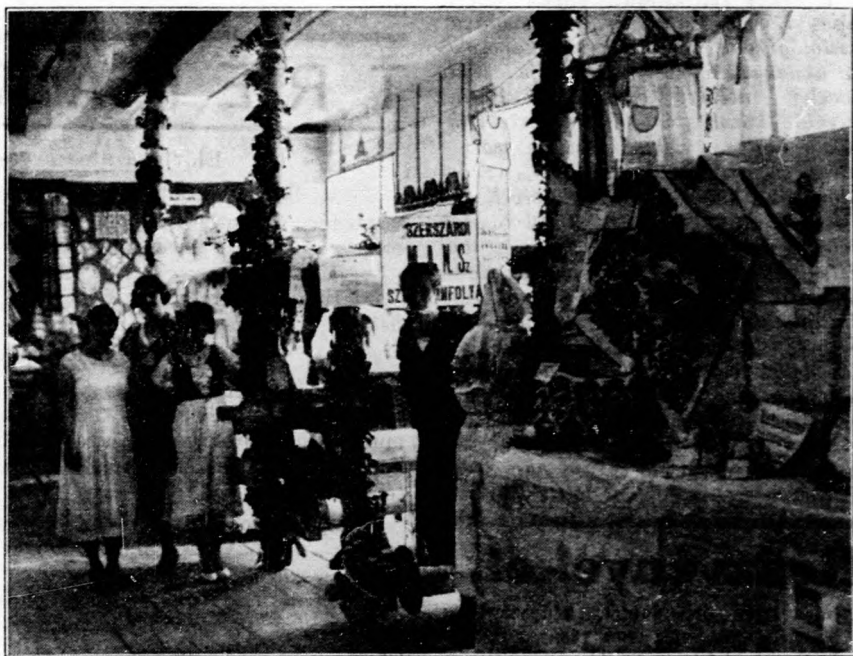
amelyek felbecsülhetetlen értékű árszabályozási tevékenységet fejtenek ki a magyar gazdaközönségnek úgy a közszükségleti cikkekkel való ellátása, mint legfontosabb terményeinek értékesítése terén. A falusi „HANGYA“ SZÖVETKEZETEK ma már nemcsak fűszer, gyarmatáru, élelmiszer, gazdasági és háztartási cikkek, ruházati anyagok, stb., stb. elosztásával foglalkoznak, hanem

mind több és több falusi szövetkezet kapcsolódik be a gazdaközönség tojás, baromfi, gyümölcs, sertés, vágómarha, stb., stb. terményeinek értékesítésébe.

Minden gazdának saját jól felfogott érdeke megkívánja, hogy tagja legyen a „HANGYA“ SZÖVETKEZETNEK, azokat vásárlásával támogassa, terményeit ott értékesítse és üzletrészesgységük révén igyekezzék azokat erősíteni.

A szövetkezeti szervezkedésben, összetartásban nyilvánul meg az az erő, mely képessé teszi a falu közönségét a gazdasági bajok leküzdésére!

A baranyai cigányokról. Pécsi Pilch Jenő képzőművészeti főiskolai tanár írja, hogy a cigányok, ez a hinduperzsa eredetű népfaj, már a mohácsi rész óta élnek Baranyában. Kétféle fajtájú cigányok ezek. Az ormánysági cigány a varázsló cigány. Ezek megbízhatatlan tolvajok, de szép fém munkákat készítenek és értenek az ólom kiöntéséhez is. A Dráva melletti Okoga a főfészük, ahol a cigánybíró uralma alatt földputrikban laknak. A másik fajtájuk az oláh cigány. Az erdőben élnek, fafaragással, teknővájással foglalkoznak. Jámbor, békés természetűek és kiváló a zenei érzékük.

Kép a székszárdi kiállítás kézimunka-csoportjáról

PÁSZTORTÜZ

Az ős-multunkról

A mai kor és helyzetünk kegyetlenül olyan, mely rákényszeríti a gondterhes, kifosztott magyart, hogy napról-napra a perceknek, egyedül a vigasztalan jelennek éljen! De vajjon felemelheti-e lelkiünket az ilyen jelen? Vajjon nem a végső kétségbeesésbe kellene-e alámerülnünk, ha állandó-sulna rajtunk ez a helyzet? S ha nagyszerű tanulságaikkal és felülmulhatatlan dicsőségeikkel nem nyitna éltető, vigasztaló, buzgító és üdítő forrásokat a ragyogó ősmultunk?!

Am, vajjon ismeri-e ősmultját és hitregéit a századokon át lidércfényektől idegen ösvényekre, idegen hazugságok és félrevezetések kábító mocsarába csalogatott magyar nép? A zsidók ezredévek nagy történeteivel erősítik és vértetik lelküket. Az oláh, mivel nem volt neki olyan, hazugságokból épít magának ősmultot és csinál történetet a türelmes papíroson. Még a kóborcigányok fájdalmas danáiból és zeneiből is fel-felzokog, visszasír egy szebb mult óriási titokzatossága, amely tévoa kóborlásaik között, rongyaikban is szárnyokat bontja és legalább Délibábokat mutat nekik. A mi életünkben azonban, mintha természetesen irtogatnák az Attiláig és még Attilán is tulmenő ősmultunknak gyönyörű emlékeit és a mélyen ásó tudományok által kikutatott, jellemedző tudatait, hogy maradjunk törpék és érezzük kicsinek magunkat, mint az egy vak véletlen folytán Európa Kánaánjába betolakodott, belopakodott társtalan, multtalan kóbor, keleti barbár néptörzsekhez inkább illik is!!

Érdekes felemlíteni éppen azért, hogy László Zoltán dr., az ősmagyar mitológiának és a keleti kapcsolatainknak ez a lelkes kutatója nyílt levelet intézett dr. Hóman Bálint kiváló közoktatásügyi miniszterünkhöz, hogy az iskolákban ne csak a latin és germán hitregékkel, az ősi görögök háborus történeteivel, az aztékok és inkák istenhitével tömjék tele a magyar gyermekek fejét, bódítsák el a lelkét, hanem már az elemi iskolától foglalkozzanak az oktatók fajunknak mindinkább kivilágosodó őstörténelmével és őshitregéivel. Ezek ezredévek előtt a többi vallások fejlődésére kihatottak s népek százmiliónak nyitottak lelki művelődést és minket árva magyarokat is visszavezetnek a máig élő turáni nagy népközösségbe... MÓRICZ PÁL.

Részvényeket,

bármilyen értékpapírt, kényszer- és hadikölcsönt napl áron vásárol Barnabank, V. Nádor-utca 26.

Szombatesti tisztálkodás.

Kegyeleti staféta. Tíz éve már, hogy a Magyar Atlétikai Szövetség megvalósította a kegyeleti staféta gyönyörű gondolatát s azóta minden esztendőben megtartják ezt a lélekemelő versenyt az összes atlétikai egyesületek részvételével. Ez évben a MAC stafétája győzött és koszoruját Gyenes László bajnok helyezte a hősök emlékkövére. Megható ujtítás volt, hogy egy staféta Cegléd-től futott a hősök emlékművéig. A hatalmas nézőközönség lelkes ovációban részesítette a ceglédi fiukat, akik mellükön a NEM! NEM! SOHA! betűket viselték.

Arany- és ezüstpénzek ára

Ezüstpénzek: Egy darab egykoronás 27¼ fillér; kétkoronás 55½ fillér; ötkoronás 1 pengő 47 fillér; régi egyforintos 76½ fillér.

Aranypénzek: Egy darab huszkoronás 31 pengő 50 fillér; tízkoronás arany 15 pengő 50 fillér; Napoleon-arany 31 pengő 35 fillér.

14 karátos törtarany (gyűrű, fülbevaló, karperec, nyaklánc, stb.) grammonként 2 pengő 87 fillér.

Színarany kilogrammja 5135 pengő.
Szinezüst kilogrammja 70 pengő 25 fillér.

T R É F Á K

Elővigyázatos orvos.

— Mielőtt én egy betegen műtétet végeznék, akármilyen is legyen a baja, először megröntgenezem.

— Miért?

— Hogy lássam, van-e pénz a zsebemben.

Nem sikerült öndicséret.

A természettudós előadást tart az afrikai vadzsamarakról s közben fölmutat a hallgatónak egy vadzsamarakoponyát a következő szavak kíséretében:

— Hölgyeim és uraim, nézzék meg ezt a pompás vadzsamarakoponyát! Nem hiszem, hogy van a világon rajtam kívül még egy természettudós, akinek ilyen szép vadzsamarakoponyája volna.

A horgász.

— Nem unalmas így egyedül?

— Oh, nem! . . . Mindig akad egy-két hülye, aki a hátam mögött áll és néz.

Barátnők ha találkoznak.

— De régen nem láttalak! Hogy megöregedtél öt év alatt!

— Bizony, én is csak a ruhádról ismertem rád!

Uj gazda.

— Bácsi, maga nem jól vetett, nem lesz ebből szép buza!

— Nem is ám, mert ez rozs.

REJTVÉNYEK

1. Pontrejtvény.

. a . n . l . d . k . m . r

(Beküldte Szemenyei János Orosházárol.)

2. Szórejtvény.

ál	AA	nem eme I	Juliska	oo
	A		Mariska	oo
	AA		Ilonka	oo

(Beküldte ifj. Csokonyay Nagy József Kaposszentbenedekről.)

3. Szórejtvény.

76 éves fűszer

(Beküldte Sziklay Ede Bozsokról.)

4. Szórejtvény.

Agg	XX
	(-h)

(Beküldte Rózsa György Somogyacsáról.)

5. Szórejtvény.

1.70	U	villa
------	---	-------

(Beküldte Jenczer János Cserdiből.)

A rejtvények helyes megfejtését a megfejtők és nyertesek névsorával a 44-ik számban közöljük.

Kérjük olvasóinkat, hogy a rejtvények megfejtését tíz napon belül okvetlenül juttassák el hozzánk, mert az elkésve érkező megfejtők nevét nincs módunkban közölni.

A 39-ik számban közölt rejtvények helyes megfejtése:

1. Szórejtvény: **Tűzoltó.** 2. Szórejtvény: **Szászország.** 3. Szórejtvény: **Rezidencia.** 4. Szórejtvény: **Igy is, ugy is.** 5. Pontrejtvény: **Vesszen Trianon.**

Megfejtették: Németh Antal, Niklai István, Vargha Anna, Szűcs Ferenc, Fekete György, Andó Károly, Berecz Sándor, Sas Oszkár, Véhn Erzsébet, Kánya Péter, Nagy János, Vörös József.

Jutalomkönyvet nyertek: Nagy János (Cegléd) és Vörös József (Rácalmás).

A 40-ik számban közölt rejtvények helyes megfejtését a megfejtők és nyertesek névsorával együtt jövő héten közöljük.

A VILÁGGYUJTÓGATÓ

REGÉNY * ANGOLBÓL FORDITOTTA: VÉCSEY LEÓ (45)

A detektív felnyitotta az ujságot, az első, ami szemébe ötlött, az a hír volt, hogy az elhalt hadügyminiszter helyét Szidorovszky alezredessel akarják betölteni. Az ujság vezércikket szentelt a bölcse választásnak, hogy idősebb tisztek mellőzésével fiatal, kiváló tehetség kezébe adja ezt a hatalmat a kormány. Ez pedig annál inkább helyes, mert a külpolitikai helyzet mindinkább kiélesedik. Itt a vezércikk egy másik cikkre is utalt.

Cardon minden gondolkodás nélkül felütötte ezt a cikket is. Ez hírül adta, hogy a szomszéd hatalom hat hadtestet mozgósított a határra látszólag azért, hogy álláspontjának annál nagyobb súlyt adjon. Bár az egészet csak demonstrálásnak kell felfogni, de mégis jó volna, ha az ország népe emlékezne arra, mily katonai hatalom van a határon túl.

A detektív letette az ujságot.

— Ez a professor műve, — mormolta kedvetlenül. — És én tudtam, hogy ennek előbb-utóbb be kell következnie. Elérte célját! Az akna készen áll a robbanásra. De mi fog még addig történni s én hogyan . . .

Felvette a telefonkagylót, hogy egy autóért telefonáljon. De nem fejezhette be ezt, mert ebben a pillanatban házvezetőnője táviratot hozott be.

Hevesen feltépte az összehajtott úrlapot és olvasta:

„Cardon főfelügyelő!

Bulubis.

Davis Szaniszló professor, ha még él, 75 éves. A rokonok nem ismerik azt az embert, ki ott e név alatt tartózkodik, azt sem tudják, honnan származhat vagyona.

A krakói rendőrfőnök.”

— Én azt hiszem, hogy meggyilkolta az igazi Davis professzort, — suttozta maga elé a detektív.

E pillanatban a házvezetőnő egy másik sürgönyt hozott, mely nem volt aláírva.

„Andrea Gonzetti címére érkezett táviratokat soha senki el nem vitte. A hatóság ilyen név alatt senkit sem ismer.”

— Mennydörgős mennykő! — káromkodott a detektív. — Csak arra való volt tehát az egész táviratváltás, hogy elterelje a figyelmünket sokkal fontosabb dolgokról.

Pár pillanatig gondolataiba merülve, lehunyt szemmel ült széken a detektív. Látszólag pihent, de valójában keményen dolgozott.

— Mégis ugy kell lenni! De az ellopott levelek!... És a megvesztegetett hadügyminiszter!...

Azután felugrott és autóért telefonált.

— A börzére, — mondotta a sofförnek.

Mint a detektívtestület egy tagjának, természetesen, szabad be- menetele volt a börzére is. De ez alkalommal nem egy bizonyos személy után kutatott, hanem csak a hangulatot, a jelenlevők beszédét figyelte, végignézte a spekulánsok tömegét, egyszóval tanulmányozta a tőzsdetermet.

Eppen szünet volt, de azért a levegőben vihar ígérkezett. A tőzsdések ezerfejú tömege beszélt és gesztikulált kis csoportokra oszolva.

És a hullámzó kaotikus hangáradat felett egy szó lebegett folytonosan:

— Háboru? Háboru?

Az „Epok“ ma reggeli cikke mint bomba hullott a főváros gazdasági életébe.

Hét óraker kapták meg a bankárok és ügynökök az ujságot, negyed nyolckor elkezdett a telefon csilingelni, a távirógép kopogni. Félnyolckor, amikor a bankárok és ügynökök gőzölgő kávéjuk mellett ültek, azon forrón lenyelték és már nyolc óraker iródaikban voltak, s ekkor elkezdett zümmögni az óriási méhkas, melyben a sok ezer cellában, folyosón folyt le a világváros üzleti élete.

Beszéltek, számítottak, gesztikuláltak. Tíz óraker összejöttek a bankárok, spekulánsok, ügynökök; a méhkas zümmögése mind hangosabb lett, míg végre óriási börzei orkánná nőtte ki magát. A papirok rohamosan estek. Tizenegy óraker bejelentette az első cég a fizetésképtelenséget és negyed tizenkettőkor eldőrdült az első re-

volver és megtörtént az első kérésbeesett öngyilkosság.

Cardon megfigyelt néhány magánbeszélgetést és elretentő dolgokat hallott. Nemsokára elterjedt a hire, hogy a kormány az ország egész haderejét mozgósította. Majd az a hír járta, hogy a szomszéd állam ultimátumban követelt felvilágosításokat, az ottani követ már kikapta utlevelét... Itt a háboru!

A csengő hangjára megkezdődött a második börzeféldő. Az értékek állandóan estek. A spekulánsok rákvörösen küzdöttek papírjaikért. De minden részvény ára ellenállhatatlanul esett, csak a gabona és más élelmiszerek ára emelkedett.

Régi és ismert vállalatok és cégek egymásután jutottak csödbe. Valahányszor egy-egy fizetésképtelenséget kihirdetett a tőzsde vezetősége, ezer torokból szállt fel a mennyezetig, a kiáltás, amit a kínálat, a hivatalnokok szaladgálása, telefonok csengése, gongok lármaja tett még félelmetesebbé. Fekete napja volt a spekulációnak.

Látszólag elfogulatlanul állt a pokoli lárma közepén Cardon. Bólintott. Igen, ennek így kellett történnie! Így van ez! Rettenetes!

Hirtelen elhalványodott. Fent a karzaton meglátta Davis professzort, aki nyugodtan, de nagy érdeklődéssel nézte a tömeget kereskező székéből. — Itt van ő maga is! — gondolta a detektív. — Mit csinál? Már is...?

A gong erőszakos hangja vont a magára a közfigyelmet. A börze elnöke volt, aki a jelenlevők követelésére a kormány tudósításait olvasta fel, melyek a távirati iródából az imént érkeztek és rendkívüli kiadások alakjában terjedtek el.

A kormány biztosította a polgárságot, hogy a hir hat ellenséges hadtest mozgósításáról csak rosszakaratu félrevezetés lehet, mert az ország követe teljesen megnyugtató híreket közöl a szomszéd államból. Nincs semmi ok az izgalomra, a lakosság nyugodjék meg.

(Folytatjuk.)

VÁSÁR ÉS PIAC

(Fővárosi árak október hó 10-én.)

GABONATÖZSDE

Készárupiac. *Buza:* tiszai 77 kg-os 7.55—7.85, 78 kg-os 7.65—7.95, 79 kg-os 7.75—8.05, 80 kg-os 7.85—8.15; felsőtiszai 77 kg-os 7.35—7.55, 78 kg-os 7.45—7.65, 79 kg-os 7.50—7.75, 80 kg-os 7.65—7.90; jársági, fejérmegyei, dunántúli, pestvidéki, bácskai 77 kg-os 7.15—7.35, 78 kg-os 7.25—7.45, 79 kg-os 7.35—7.55, 80 kg-os 7.45—7.65. — *Rozs:* pestvidéki 4.35—4.45, egyéb 4.35—4.45. — *Árpa:* takarmányárpa, elsőrendű 6.30—6.50, másodrendű 6.10—6.30, elsőrendű sörárpa 10.50—12, másodrendű 9—9.75, harmadrendű 7.50—8.50. — *Zab:* elsőrendű 7—7.10, másodrendű 6.85—6.95. — *Tengeri:* tiszántúli és egyéb 7.15—7.25. — *Korpa:* 4.90—5. — *7-es liszt:* 13.50—14.50, *8-as liszt:* 7.30—7.50 pengő métermázsánként.

Határidőpiac. *Buza:* októberre 7.10—7.17; márciusra 7.83—7.84; májusra 8.10; *rozsa* októberre 4.50—4.70; *tengeri májusra* 7.50—7.52 pengő métermázsánként.

Takarmányvásár. Másodrendű 3.80—4.40, harmadrendű csomagolásra 2.70—3.60, mulárszéna 3.80—5, lucernaszéna 5—6, lucerna- és szénakeverék 5.20, alomszalma, másodrendű 2.60—2.70 pengő métermázsánként, zsupszalma, 1 kéve 30 fillér.

Vetőmagpiac. (*Mauthner Ödön megkereskedelmi rt. heti jelentése.*) *Lóhere:* A külföldi kereslet erősen megegyezett és miután különösen Erdélyben a kínálat megerősödött, az irányzat ellanyhult. *Lucernamag:* Az árak továbbra is csökkennek, a forgalom igen szűk keretek között mozgott. — *A budapesti ár-és értéktársaság hivatalos jegyzési nyersárúért 100 kilónként, budapesti paritásában: Repce* 24—24.50; *köles vegyes* 7.75—8.25; *lucernamag* 105—120; *lóhere* ar. 115—125; *lennag* 23.50—24; *kék mák* 48—50; *borsó* Viktória 10.50—11, *expressz* 15—16, *ősi* 10.50—11.50; *bab szokvány* 10.50—11, *gömbölyű* füfj 19—20, *hosszu* 18—19; *lenese* kiszemű 20—24, *nagyszemű* 27—35; *száritott répaszelet* 7.50—8 pengő métermázsánként.

Abraktakarmánypiac. Árpakorpa 5.50, borsóhéj 5.50, borsókorpa 5.25, buzakonkoly 4.25, konkolydara 5.25, lenmagpogácsa 12.50, napraforgópogácsa 9.50, repepogácsa 7.50, rozskonkoly 4, rozskorpa 4.70, rozsocsa 3.80, rozstakarmányszit 6.50, tökmagpogácsa 13 pengő métermázsánként.

Vágómarhavásár. Bika, tarka, másodrendű 45, ökör, magyar, elsőrendű 50, másodrendű 41—43, tarka, elsőrendű 55, másodrendű 43, tehén, tarka, másodrendű 34, kicsontozni való 16 fillér kilogrammonként, élősulyban.

Sertésvásár. Prima uradalmi nehéz sertés 71—72, prima, uradalmi közép 70—71, szedett közép 74—75, szedett könnyű 72—73, szedett silány 70—72, prima öreg, nehéz 64—66, szedett öreg 60—62, angol sonkasüldő 80—90, könnyű angol süldő 74—78, zsírshalonna 100, zsír nagyban 95—105, 3 darabos táblás szózott szalonna 90, lehuzott félhus nagyban 91—108, vágott sertés 92—98 fillér kilogrammonként.

Borjuvásár. Élő borju, belföldi szopós, elsőrendű 0.79—0.84, másodrendű 0.71—0.78, harmadrendű 0.66—0.70 pengő kilogrammonként, élősulyban.

Tenyészmarhák és jármosókörök. Elsőrendű belföldi jármosókör (tarka) 0.44—0.46, elsőrendű belföldi jármosókör (fehér) 0.42—0.45, másfél éves üszök 0.38—0.42, másfél éves tinók 0.38—0.42, fiatal, friss fejéstehén 0.55—0.65 pengő kilogrammonként, élősulyban.

Juhárak. Külföldnek megfelelő prima, kistfogas ürök páronként 100 kg, vagy azon felüli sulyban 0.36—0.40, prima fiatal bárányok páronként 75—80 kg között 0.36—0.40 pengő kilogrammonként, valamennyi gazdaságban, etetés-itatás után mázsálva, páronként 6 kg sulylevonással.

Lóvásár. Igás kocsiló (nehéz nyugati fajta) 260—470, igás kocsiló (könnyű nyugati fajta) 190—375, számár 50—60, alárendelt minőségű lovak 40—220, vágó lovak 25—130 pengő darabonként.

Gyapju. A hazai és tengerentúli gyapju-piacon a forgalom rendes keretek között folyt le.

Tej és tejtermékek. Teljes tej literje 32, lefölözött tej 8—10, tejszín 240—280, tejfel 120—150, centrifugált vaj kg-ja, kicsinyben 220—280, szedett vaj 180—220, tehénturó 40—80, juhturó 150—200, grói sajt 220—240, trappista 160—240, emmentáli sajt 220—400 fillér.

Baromfi és tojás. Élő baromfi: csirke, darabja 0.70—2, tyúk 1.50—2.50. *Leölt baromfi:* hizott lud és ruca kg-ja 1—1.50, csirke 1.40—2.40, tyúk 1.10—1.50, libamáj 3—6 pengő. *Tojás* darabja 7—9 fillér.

Halpiac. Ponty, élő, kicsinyben, nagyság szerint 1—1.60, nagyban 0.90—1.10, ponty, jegelt nagyság szerint 0.70—1.10, nagyban 0.40—0.75, haresa, nagyság szerint 2.40—4, nagyban 2.60, haresa, jegelt, nagyság szerint 1.40—3.40 pengő kilogrammonként.

Zöldség. Sárgarépa csomója, zöldjével 6—14, petrezselyem csomója, zöldjével 6—14, zeller, újdonság darabja, zöldjével 4—10, kalarábé darabja, zöldjével 3—8, kg-ja 10—20, karfiol 30—80, vöröshagyma 6—16, vöröshagyma, makói 7—10, fokhagyma 18—40, cékla 10—20, fejeskáposzta 6—12, kelkáposzta 16—28, vöröskáposzta 14—24, fejes-saláta darabja 5—10, torma 40—140, burgonya, ősi rózsza kg-ja 7—10, nyári rózsza 8—10, Ella 6—8, kifli 12—20, champignon gomba 120—200, fekete retek 16—30, hónapos retek csomója 6—10, uborka 26—70, zöldpaprika 10—50, darabja 1—6, tök (főző) 8—14, paradicsom 6—18, zöldbab 22—60, vajbab 26—50, zöldborsó 32—60, sóska 16—28, paraj 16—28, zöld tengeri, csövenként 3—6 fillér.

Gyümölcs. Alma 14—80, birsalma 35—50, körte 14—80, szilva 14—28, ősi barack 10—140, áfonya 100—130, szőlő 16—60, dió 70—180, görögdió 4—10, sárgadinnye 6—28 fillér kilogrammonként.

Szesz és szeszitalok. Gyümölcspálinka: A gyümölcspálinkaüzletben az irányzat változatlanul szilárd. *Törkölypálinkában* élénk vételek mellett a legutóbbi árban történtek leadások. *Szép-pálinkában* változatlan az ár. *Eper-pálinkában* gyér a kínálat, 3.60 pengőig voltak ajánlatok. *Szilvórium* idei nyári

áru 3.30 pengőig, ó nyári áru 4.20 pengőig, ó kékáru 5.20 pengőig kelt el, 10.000 literfokonként + 3 százalék forgalmi adó.

Fapiac. *Lombfában* az üzletmenet gyenge. — *Tűzfában* lassan indul az üzlet. Belföldi egynéves bükkhasáb ára 260—265 pengő, kétéves eserhasábé 240—245 pengő, száraz gyertyánhasábé 250—255 pengő vagononként, budapesti paritásában.

Idegen pénznemek vételi és eladási ára október hó 10-én. Az első szám azt az összeget jelenti, melyet kapunk a banktól akkor, ha eladunk idegen pénzt. A második szám azt az összeget jelenti, melyet nekünk kell a banknak fizetni akkor, ha idegen pénzt vásárolunk. *Száz pengőnél többre kerül száz darab:* Angol font 18—18.40; dollár 380—390; hollandi forint 232.70—234.10; német márka 135.70—136.60; svájci frank 110.70—111.40 pengő. — *Száz pengőnél kevesebbe kerül száz darab:* Csehkorona 16.95—17.07; szerb dinár 7.80—8.20; francia frank 23.30—22.50; lengyel zloty 64.45—64.95; román leu 3.42—3.46; bolgár leva 4—4.26; olasz lira 29.90—30.20; osztrák schilling 77.50—80.50 pengő.

Vásárok jegyzéke.

Vasárnap, október hó 15. *Kirakodóvásár:* Elek, Hódmezővásárhely, Kiskunlacháza, Kistelek, Kunhegyes, Szarvas.

Hétfő, október hó 16. *Állat- és kirakodóvásár:* Bába, Büdösmentihály, Csetény, Etyek, Erdőtelek, Győr, Hajduszentoszóló, Kapuvár, Kiskőrös, Kiskunlacháza, Kőszeg, Miskolc, Mohács, Nagybaracska, Nagydorog, Nyíregyháza, Ócsa, Pécsvárad, Ricsé, Salgótarján, Szob, Tápiószéle, Tarján, Vál. — *Ló-, marha- és kirakodóvásár:* Kereselliget, Noszlop, Söjtör, Somogyvár, Szulok. — *Kirakodóvásár:* Ózd, Tatabánya. — *Sertés- és kirakodóvásár:* Rajka.

Kedd, október hó 17. *Állat- és kirakodóvásár:* Edelény, Nagybörzsöny, Salgótarján, Sellye, Tevel, Vál. — *Kirakodóvásár:* Borsodnádásd.

Szerda, október hó 18. *Állat- és kirakodóvásár:* Nyárad, Rum, Szalkszentmárton, Székesfehérvár, Baranyaszentlőrinc, Tiszabercel. — *Ló-, marha- és kirakodóvásár:* Siófok, Szőlősgyőrök. — *Sertés- és kirakodóvásár:* Rudabánya. — *Marha-, sertés- és kirakodóvásár:* Szentgotthárd.

Csütörtök, október hó 19. *Állat- és kirakodóvásár:* Berettyóújfalu, Keszthely, Ónod, Pálháza, Sarkad, Tállya, Zánka. — *Ló-, marha- és kirakodóvásár:* Császárt.

Péntek, október hó 20. *Állat- és kirakodóvásár:* Csenger, Derecske, Egyed, Komádi, Nagyhalász, Némethely, Ráckozár, Sarkad, Veszprém. — *Ló-, marha- és kirakodóvásár:* Hedrehely, Inke, Szentpéterur. — *Sertés- és kirakodóvásár:* Buj.

Szombat, október hó 21. *Állat- és kirakodóvásár:* Csanádpalota. — *Ló-, marha- és kirakodóvásár:* Baranyaenő. — *Marha- és kirakodóvásár:* Szentgyörgyvölgy.

KIADJA:

„FALU” ORSZÁGOS FÖLDMIVÉS-SZÖVETSÉG.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: MAYER EMIL.